

ELŐFIZETÉS

MELYBEN
Egy évre 24 korona,
Egy hónap 2 korona

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona,
Egy hónap 2 k. 40 f.

HÍRDETESEK
Egy sorban petít sor egyzet 20 fillér,
minden követhetőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesül.
Asutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, március 25.

Bukovinából visszavonulnak az oroszok.

Budapest, március 24. (Hivatalos.) Kárpátok nyugati szakaszán egészen az ukrai szorosig terjedő arcvonalon csata fejlődött ki, amely nagy hevességgel tart. Nagy orosz erők támadásba mentek át. Magaslati állásokért elkeseredetten folyik a harc.

Pruth és Dnyeszter között, Bukovina északi részén több ütközetre került a sor, melyekben az ellenség néhány községből kivertek és a határ felé visszavonulásra kényszerítettük. Pruth tulsó oldalán Csernovictól északra fekvő helységeket, melyek ellenségnek a város ellen irányuló hadműveletek alapjául szolgáltak, oroszoktól megtisztítottuk.

Lengyelországban és Nyugat-Galiciában nincs változás.

Dunajec alsó folyása mellett fekvő Otfinownál épített orosz hadihídat tegnap tűzérsgünk szétrombolta. Höfer altabornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német hadvezetőség

Przemysl hőseiről.

Berlin, március 24. Nagy főhadiszá-
lás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Champagneban csak tűzérsgéi har-
cok folytak.

Bois-de-Pretrében (Pont a Mousson-
tól északnyugatra) ellenséget, a mely
egy terephódításunkat vissza akarta
venni, visszavertük. Badonviltől
északkeletre és Reichsackerkopfnál meg-
újított ellenséges támadások tűzünkben
összeomlottak. Hartmansweilerkopfnál
ezidőszerint újból folyik a harc.

Keleti hadszíntér:

Memeltől északra üldözésben lévő
csapatunk Polangennál ötszáz orosz-
t fogtak, három ágyut és három gép-
puskát zsákmányoltak és visszavettek
ellenségtől sok elrablott szarvasmarhát,
lovakat és egyéb jószágot. Laugargen-
nel (Tauroggentől délnyugatra és Ma-
riampoltól északkeletre) orosz támadá-
sokat ellenség nagy veszteségei mellett
visszavertük.

Osztrolenkától északnyugatra több
orosz támadás megghiusult. Itt husz
orosz tisztet, több mint kettőezeröttszáz
lőnyí legénységet foglyul ejtettünk és öt
geppuskát zsákmányoltunk.

Plocktól keletre is balul ütött ki több
ellenséges előretörés.

Német hadsereg halás köszönettel
adózik Przemysl vitéz védő seregének,
a melyet a védelem négy áldozattaljes
hónapja után csak az éhség tudott ie-
győzni. — Legtöbb hadvezetőség. (Mi-
niszterelnökség sajtóosztálya.)

Kuzmanek kardja.

Arad, március 24.

Az a magyar honvéd, vagy nép-
főlkelő, akinek a nagyapja, vagy déd-
apja hatvanhat év előtt Világosnál
törte össze a kardját, vagy lőtte agyba
a lovát, hogy ne kerüljön az oroszok
kezébe, néhány napja, vagy egy hete
Przemyslben rongálta értéktelen for-
gácsa a fegyverét, hogy az eleven
foglyokon kívül egyéb ne gazdagítsa
az oroszok hadizsákmányát. Ezekben
összetalálkoztak a két kapituláció rész-
letei: minden egyébben elűt a kettő
egymástól. Világos a küzdelem befe-
jeztét jelentette: Przemysl csak egy
fejezetet, a mely tele van ugyanazzal
a dicsőséggel, a legendás vitézséggel,
a mely még az éhségtől szenvedő ka-
tonákkal is merész kirohanást tudott
végeztetni. De ezzel a fejezettel a vi-
tézségnek szerepe távolról sincs befe-
jezve. A przemysli várórség hősie-
bátorsága tovább él, dolgozik és végzi
csodatetteit a Kárpátok mentén küzdő
csapatokban, a melyek drágán fizette-
tik meg az oroszokkal a misével és
görögtűzzel ünnepezt przemysli sikert.
A przemysli várórség áldozat volt, a
melyet az utóbbi időkben arra kellett
szánni, hogy az oroszok haderejét, a
míg lehet, lekösse, azután a kikerül-
hetetlen fogságba jusson. Az életüket
hála Istennek, nem követelte ez a
stratégiai feladat. Náluknál sokkal,
sokal nagyobb azoknak az oroszok-
nak száma, a kiket ezrével küldtek a
halálba, a mikor még abban remény-
kedett az ellenség, hogy a przemysli
várat ostrommal tudja bevenni.

Egyetlen fegyver maradt épen
Przemyslben. A várparancsnoknak,
Kuzmanek tábornoknak, ennek a
derék és kiváló katonának kardja. A
kapituláció szertartása úgy írja elő,
hogy a várparancsnok az ostromló

sereg vezérének átadja a kardját. Az
orosz jelentések, a melyek Przemysl
megvételét hírül adják, azt írják,
hogy az orosz vezér Kuzmanek tá-
bornoknak vitézsége elismerésüül
visszaadta a kardját. A bámulat és
elismerés szavai, a melyek az ellen-
ség ajkáról fakadtak, ezuttal őszinték
lehettek. A mikor a katona a kato-
nával állott szemben, a kiből már
nem élt se gyűlölség, se harci szen-
vedély a másik iránt, akkor a kato-
nának el kellett ismerni annak a
munkának nagyszerű, minden kép-
zeletet felülmúló voltát, a melylyel
Kuzmanek husz héten keresztül, a
tulerőben lévő ellenséggel szemben
az ostromot állta, és a melylyel még
tovább is kitartott volna, ha a véd-
őrség további élelmezéséről gondos-
kodni lehetett volna.

Es abban az elismerésben, a mely
a tulerővel szemben diadalmaskodó
Kuzmanek tábornoknak és a prze-
mysli hős várórségnek részül jutott,
mintha benne lenne a tulerőnek cso-
dálata egész hadseregünk fölött. A
tulerőnek ugyanaz az arány, a mely-
ben Przemyslnél az ostromlók és az
ostromlottak állottak, — vagy még
annál is nagyobb — uralkodott a
többi csatatereken. Es az orosz tul-
erő nem tudott és nem tud diadal-
maskodni a mi csapatunk fölött.
Ostrommal, harccal Przemysl-t se
tudták bevenni; és a míg nem kép-
zelhető el, hogy a Kárpátok óriási
hegyláncát körülzáró sereggel vegyék
be, a melylyel egy országot éheztesse-
nek ki, addig az oroszoknak nem le-
het reményük a győzelemre.

Kuzmanek kardja befejezte ren-
deltetését: az már csak fényes hadi
emlék, a melyet a lovagias ellenfél

meghagyott annál, a ki dicsőséget hozott. De a csatatereken, ahol százszoros hevelességgel nyul ki a harc, vannak még nem kevésbé vitéz kardok, a melyek intésére irtózatossá tétetással törnek az ellenségre, a tulerőre a mi katonáink, a legyőzhetetlenek. Ha az oroszok Przemyslnél elismerték a mieink vitézségét, — még sokszor lesz módunkban azt megismerni!

Liszt-utalványok kiosztása

(A bizottságok működési helye. — A kiosztó központokhoz tartozó utcák.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Arad város lakosságának liszt és kenyérenemével való ellátása tárgyában a hatóság erre kijelölt közegai, mint ismeretes, március 22-től kezdve minden háztartás részére „Bejelentő Lap”-okat kézbesítettek. Ezek a bejelentő lapok az azok birtokjára nyomtatott „Tudnivalók” értelmében, a valóságnak megfelelően pontosan és olvashatóan kiállítandók, a háztulajdonossal vagy a ház gondnokával aláíratandók és gondosan megőrzendők. Liszt és kenyér vásárlására jogosító utalványokat csakis a pontosan kiállított bejelentő-lap felmutatójának toznak kiadni és pedig a bejelentő lapok felmutatása mellett mindenki részére csak lakásának megfelelő alább feltüntetett helyen és időben.

A kenyér és liszt-utalványok kiosztása április hó 1-én kezdődik és folytatódagossan 2-án és 3-án mindenkor délelőtt 8-tól 11-ig és délután 3-tól 5-ig tart. Az első kiosztást követően a további liszt és kenyér utalvány kiosztása minden hétfőn és csütörtökön ugyanazon a helyeken, ugyanazon időben történik.

Az I-ső kerületben az utalványokat az Újtelepi községi fiúiskolában (Nagyvárad-ut 2.) a fent megjelölt időben osztják ki. Ehhez a kerülethez tartozik:

Almos-utca, Abaffy-u., Béla-tér, Bajza-, Baross-Gábor-, Bethlen-, Csokonai-, Dohány-, Dugonits-, Erzsébet-, Erdélyi-ut, Fábrián L., Máv. fűtőház, Aosev. fűtőház, Gizella-, Gyermekmenhely, Gaál László-, Holmarossor, Kürtösi-ut, 32 ház, Kalász-, Lővész-, Leiningen-, Lenkei-, Lehel, Mikszáth Kálmán-, Nikolai Bertalan, Mária-utca, Nagyvárad-ut, Ormai N. órházak (8), Újtelep, Part-u., B. v. Pécskai ut, Polt. Pécskai-ut 14 számig, Simándi-ut, Szőlő-u., Szentleányfalvi-ut, Vas-, Zsófia-, Zsidótemető, Zimándi-utca és Zimándi-ut.

A II-ik kerületben az utalványokat a Polgári-menházban (Nádor-u. 1. sz.) osztják ki.

Ezen kerülethez tartozik: Arany János-, Boros Béni-tér, Dezső-, Dobó-, Edelsbacher-, Erzsébet kir. körút 41—61 számok, Fa-, Falerakó hely 5—10 számok, Felső-Marosparti csőszházak (2 ház), Farkas-, Holmarossor 5a, 6. és 9. számok, Munkácsi Mihály-, Motorvasút műhely-telep, Nádor-, Orozy-, Szell-, Török G., gróf Tisza István-ut, Tél-, Verbőczy-utca, Zsülp (élővízcsatorna).

A III-ik kerület utalvány kiosztó helye a Kossuth-utcai elemi iskolában (Kossuth-u. 52.) van.

Ezen kerülethez tartozik: gr. Apponyi-ut 1—8 számok, Andrassy-tér, Batthyányi-, Deák F. és Dassewffy-utca, Erzsébet kir. körút a Maros-utca-tól a Petőfi-utca-ig, Fábrián-, Ferenc-tér, Ferdinánd-, József főherceg-, Karolina-, Könyök-, Kőlcsey-, Kazinczy-, Kiss Ernő-, Kossuth-, Kiss-utca, Kossuth Lajos-tér, Luther-tér, Maros-, Petőfi-, Perényi-, Révay-, Salacz-, Sárosi-, Széchenyi-, Szt. László-, Tabajdy Károly-, Varjassy József-, Vesselenyi-, Weitzer J.-utca.

A IV-ik utalvány kiosztó helye a Kasza-utcai ovodában (Kasza-u. 4. sz.-ban)

Ezen kerülethez tartozik: Andrányi Károly-, Demeter-, György-u. 40—67. számok, Honvédszár laktanya mögött lévő felügyelő ház, Illés-utca 43—38. számok, Közvágóhid, Kasza-utca 19—40 számok, Magyar-, Mihály-utca 40—72 számok, Miklós-utca 19—43 sz., Nagy

Sándor-u., Nikolits téglatelep, Schweidel J. Sarló-, Török I. u., Tagányi telep, Vécsey-, Varjassy L. utca 1—78 sz., Vásártéri-u., Városi kertésztelep, Vágóhid melletti csőszház és a Vágóhid-utca.

Az V-ik kerület utalvány kiosztó helye a Rákóczi-utcai süketnéma iskolában (Rákóczi u. 25a sz.) van.

Ezen kerülethez tartozik: Aulich L. u. 1—7 és 12—22 sz. Atzél Péter-, Asztalos Sándor-u. Árpád-tér, Apponyi Albert-u. 11. 12. 13. és 17 számok, Atilla-tér, Bem-u. Booskay, Besze János Chorin Áron, Eötvös-u. Erzsébet kir.-körút 1a 2. 8. 10. és 12 számok, Flórián-u. Fátalep 21—25 sz. Forray-u. Heim Domokos, Hassinger, Hunyadi, Kinizsi, Lovarda, Lázár Vilmos, Lujza, Rákóczi, Rövid, Szt. István, Sina-utca. Szabadság-tér, Simonyi-u. Tököllyi-tér, Vörösmarty, Zrínyi, és Zoltán-utca.

A VI-ik kerület utalvány kiosztó helye a Kapa-utcai községi iskolában (Kapa-utca 6. szám) van.

Ezen kerülethez tartoznak: Borona-, Csiky Gergely-, Demeter-utca 18—43 számig és 87—104. számig, György-utca 15—39. számig és 70—96a. számig, Illés-utca 20a—42. számig és 86a—113. számig, Kapa-, Kápolna-, gróf Károlyi-utca, Legelősor 6—18a. számig, Mihály-utca 14—30a. számig, 72—103. számig, Miklós-utca 2—3 18. és 44—74. számig, Pöltenberg Ernő-, Teleky-, Urbán Iván- és Varjassy Lajos-utca 71—101. és 80—152. számig.

A VII-ik kerület utalvány kiosztó helye a Bercsényi Miklós-utcai ovodában (Bercsényi M.-u. 11—12. sz.) van.

Ezen kerülethez tartoznak: Bercsényi M.-u., Booskay-tér, Csernovits Péter-, Damjanich-, Félkerék-, Görbe-, Hajó-utca, Hal-tér, Háromveréb-, B. Határ-utca 7—11. számig, S. Határ-utca 12—22. számig, Kiss Molnár-utca, S. Alsómarospartisor, Óvár-utca, Óvár-tér, S. Part-, Szekeres-, Szent Pál-, Tökölly Imre-, Vadász-kürt-, és Vilmos-utca.

A VIII-ik kerület utalvány kiosztó helye a Sűveg-téri ovoda (Sűveg-tér 4. sz.)

Ezen kerülethez tartoznak: Akác-, Angyal-, Aranykéz-, Árok-, Botond-, Csalán-, Csatorna-, Darányi-, Fácán-, Fűrj-, B. Határ-utca 1—3. számig, S. Határ-utca 1—14. számig, Kálmán-utca, Kelemen-tér, B. Koszoru-, Lajos-, Margit-, Mikes Kelemen-utca 1—17. és 2—18. számig, Mocsár-, Péter-utca, Sűveg-tér, Szarvas-utca, Szent Péter-tér, Trombita-, Vendel- és Virág-utca.

A IX-ik kerület utalvány kiosztó helye a Demeter-utca 9a. szám alatti ovoda (Demeter- és Csatorna-utca sarkán.)

Ezen kerülethez tartoznak: Alsótemető-, Aulich-utca 7a—11. számig, Csálai-, Cserép-, Csatorna-, Demeter-utca 1—18. és 105—130. számig, Gyar-, György-utca 1—14. és 97—123. számig, Illés-utca 1—20. és 113b—187. számig, Ilona-, Knézich Károly-, Kosár-, Közép-, Lahner György-utca, Legelősor 1—5. számig, Lipót-utca, Marostáj, Mihály-utca 1—13. és 105—114. számig, Mikes Kelemen-utca 21—65. és 20—64. számig, Miklós-utca 1—1a. és 76—86 számig, E. Töltés-, S. Töltés-, S. Új-, Varjassy Lajos-utca 103—181. és 154—230. számig, Völgy-utca.

A X-ik kerületben az utalványok a gáji alkaptányi hivatalban fognak kiosztatni. Ezen kerülethez tartoznak Gáji, Sága, Ségai munkástelep, Poltura és az egész külhatár.

Saját érdekeikben figyelmezteti a hatóság a liszt és kenyér elárúrással foglalkozó kereskedőket és iparosokat, hogy lisztet és kenyeret csakis utalvány ellenében szolgáltatassanak ki, mert a malmoktól csakis a beszedett utalványoknak megfelelő súlyban kaphatnak kiegészítést.

Végül figyelmeztetik a közönséget, hogy a bejelentő lapok és utalványok körüli visszaélést a hatóság rendelkezésére álló minden törvényes eszközzel a legszigorúbban fognak megőrizni.

Sokan tévedésből: „Bejelentő” lapokat kiállítva a városi gazdasági hivatalba viszik fel, hogy ott adják. Erre szükség nincs, sőt csak felesleges fáradság. A lapot meg kell őrizni, mert mint amilyen, csak ennek alapján adják ki a liszt utalványokat.

A Kárpátokba viszik

a przemysli ostromló sereget.

(Elkeseredett harcok a szorosoknál. — Bukovina felszabadítása.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, március 24.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Przemyslnél felszabadult orosz sereget a kárpáti vonalra vetik, ahol legközelebb nagy harcok várhatók. Hadvezetőségünk elkészülve megtett minden intézkedést az orosz kísérletek megállítására.

Zürich, március 24. A Neua Zürcher Zeitung haditudósítója táviratozza: Az orosz foglyok között alkalmam volt beszélgetést folytatni a 129-ik gyalogezred Steglov nevű kapitányával, akit két zászlóaljja és gépfegyverekkel együtt elfogtak Laborefőttől északra. A kapitány elmondta, hogy amint elhagyja az orosz gyalogság az utakat, ellátása lehetetlenné válik. Legénysége négy napon át valósággal éhezett, míg végül teljesen összetörve, megadta magát. Egész hatalmas csapatok — beszélte az orosz tiszt — elhagyták a múlt hónap közepén a przemysli ostromló övet, valamint az oroszok kezében levő Medyka-erődöt és az oroszok duklai hadseregét frissítették fel. A tisztok kijelentették, hogy az ezredük négy hét alatt a Kárpátokban hatvan százalékat elvesztette.

Öt rajvonalban támadnak az oroszok.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: E hó tizenkilencedikén éjjel a lupkovi vonalon kezdődött csata még tart. Mezőlaborc felett az oroszok öt rajvonalban támadtak, hármát közülük elpusztítottunk, azután erősítéseket kapva, visszavertük a többieket is. A mi veszteségeink normálisak, az oroszoké ellenben embereik óriási százaléka.

Sikeres harcaink a Pruthtól északra.

Bukarest, március 24. Burdujeniből jelentik a bukaresti lapoknak:

Napok óta, a mint ez az osztrák-magyar hivatalos jelentésből is kitűnik, Stanislautól délre heves harcok folynak, anélkül, hogy eddig eredményre vezettek volna.

Bukovinában Bojan környékén az osztrák-magyar tüzéség erős akciót folytat Sadagora és Dobrowantz felé. A tegnapi nap folyamán a mint Mamornicáról jelentik, a Bojan-Sadagora-Zutsika vonalon elkeseredett küzdelem folyik. Mindkét táborból több száz ágyútűzés hangzott el. Este felé a tüzelés még hevesebbé vált, majd hirtelen elhaltatott. Az oroszok ekkor megkísérelték, hogy csónakjaikon átkeljenek a Pruthon. Ez a kísérletük azonban, mint már annyiszor, ezúttal is megghiúsult az osztrák-magyar csapatok erős puska- és gépfegyver tüzeiben. A harc egészen reggelig tartott. Az éjszaka folyamán az oroszok körül Sadagorán át akartak előbbre jutni, azonban ezúttal is fiaskóval végződött a kísérlet.

Egy bukaresti lapnak az a* információja, hogy a román konzul elhagyta Csernovicot és ideiglenesen Itzkaniban telepedett meg, teljesen alaptalan.

A román lapok közlik egyben, hogy teljesen pozitív értesülésük szerint, az osztrák-magyar csapatok az uzsoki szorosban egy győzelmet és több helyi sikert arattak az oroszokon, amint írják: „Hála a magyar gyalogságnak, amelyhez néhány román zászlóalj is tartozott.”

Csernovic, március 24. A Csernovictól északra megkezdett előnyomulásunk terv szerint halad előre. Csapatunk folyamatosan tüzharcban szorítja vissza az ellenséget, amely egy darabig minden talpalatát földet kitarthatóan védekezett, majd sorban mezoátrált. Katonáink a pillanatban a harcvoal több pontján közvetlenül az orosz határ előtt állanak.

Kabdebó János dr. meghalt

— 1849 — 1915. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Azok sorában, akiket a régi Arad ismert és kiváló férfiai közül ezidén egymásután soroz seregébe a halál, ma éjszaka érdekes, népszerű és kedvelt tagja az aradi társadalomnak és közéletnek: Kabdebó János dr. vett búcsút az életől. Halálának híre az egész városban, a legszélesebb társadalmi körökben a legmélyebb részvétet váltotta ki s őszinte fájdalmat keltett. Évtizedekig vezető egyénisége volt a városnak, fáradhatatlanul dolgozott a köz érdekében s rendkívüli érdemeket szerzett a közegészségügy terén.

Kabdebó János dr. 1849. április havában született Aradmágye Drauc községében. Elemi iskoláit Ujaradon végezte, majd itt Aradon folytatta középiskoláit, a minorita-atyák által vezetett gimnáziumban. Az egyetemet Budapesten végezte és 1873-ban megkapta a sebésztudori és szülész-mesteri oklevelet. Még mint szigorló orvos városunk egykori nagy hírű főorvosának, Darányi Jánosnak segédorvosa lett. Városunk orvosi karának mindenkor díszjele volt, ki megnyerő modorával, ügybuzgalmával, nagy népszerűsége tette szert. A szegények benne jószágos és gondoskodó atyjukat tisztelték. A törvényhatóságnak 19 éven át volt tagja Kabdebó János dr., Arad városának tiszteletbeli főorvosa. A különböző orvosi egyesületeknek is tagja, választmányi tagja volt, a Mav. orvosi tanácsadója, az Acsev. orvosa, a színház orvosa stb. Mindvégig tagja volt a színházi bizottságnak és az aradi színházának és színházaknak igaz jó barátja volt mindenkori.

Betegség nem kötötte ágyhoz egy napig sem az elhunytat, aki még ugyasólván az utolsó óráig teljesítette hivatalát, hanem régi baja, az érelmeszesedés, melyet mint orvos ő maga konstatait, végzett vele oly tragikus gyorsasággal.

Halála előtt egy nappal tért haza kiküldetéséből, amelyet mint A. cs. e. v. pályorvos teljesített. Aradra érkezve, értesült a szomorú hírről: Przemysl eleséről, amely rendkívüli módon deprimálta.

— Nem is hiszem — mondotta — nem lehet igaz, még hivatalosan nem erősítették meg a hírt!

Tegnap este szokása szerint felkereste a Városi kávéházban asztaltársaságát. Szokatlanul lever volt s mikor barátai kérdésekkel halmozták el, szomorúan felelt:

— Przemysl eleste bánt! Nem is képzeltek mennyire. Ma még enni sem tudtam s érzem, hogy ez a mély bánat végez velem!

Rendos szokása szerint éjfélkor tért haza a kávéházból Szabadság-téri lakására. Fél négy óra tájban földoklási rohamok fogták el, de még volt annyi ereje és lélekjelenléte, hogy felszakította hálószobájának utcai ablakát s lekialtott egy bérkocsisra:

— Siessen, hajtson Vass doktorhoz és hozza ide!

A zajra besiettek hozzátartozói, felesége s leánya, dr. Széll Lajosné. Alapota rohamosan rosszábadott, nem kapott levegőt s érezte, ő maga is, hogy a katasztrófa kikerülhetetlen. Görcsei közepette sóhajtott:

— Pedig még nagyon sok teendőm lenne...

Néhány pillanat múlva leányához fordult s tragikus gondossággal mondotta neki:

— Vigyázz, hogy meg ne hűlj a temetésen!

Ekkor már a halállal tusakodott s mire Vass Sándor dr. pár perc múlva megérkezett,

„Muki bácsi” melegen érző szíve nem dobogott többé.

Kabdebó János dr., aki nemsokára töltötte volna be 66. évét, holnap, esütőtőlközön délután négy órakor temetik a Szabadság-tér 10. számú házból. Halálát felesége, gyermekei, Kabdebó György dr., Arad városi tisztiorvos, aki most is a haretéren tartózkodik, és dr. Széll Lajosné született Kabdebó Jozefin, veje, Széll Lajos dr.

máriaradnai járásbíró, unokája, Széll Erzsike, továbbá testvérei, sógora és sógorónő gyászolják, de gyászszal tölti el a haláleset számtalan jó barátját és tisztelőjét is. A temetésen testületileg vesznek részt az aradi orvosi kar tagjai, akik nevében a sírnál Leitner Ernő dr., a gyermekmenhely igazgatófőorvosa, mond lecsúztatót.

Przemysl az első ostrom alatt.

(Elet a körülzárt várban. — Hétezer orosz lövésből egy talált.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 24.

Przemysl első ostromát a főlészabadtásig átélte és azóta már újból a haretéren tartózkodó katonatiszt mondta el nekünk ezeket az érdekes részleteket a híres vár életéről az első körülzárás alatt:

A háboru kitörése után rövid idő múlva Przemyslbe érkezünk. Egy darabig a városban tartózkodunk; ez idő alatt csak adminisztratív teendőkkel és gyakoratozással foglalkozunk. Ezt az unalmas időt nemsokára más tevékenység váltotta fel, kimentünk az erdőbe (Festungsgürtel) s a nekünk kijelölt hely kiépítésével s általában oly munkákkal foglalkozunk, melyeket egy várban csak az aktivitást megelőzőleg szoktak elvégezni. Ezek főképp az erdők közötti úgynevezett Zwischenbatteriek kiépítése, feltegyverezése, a legénység és a tisztek „lakosztályainak” elkészítése, végül pedig feldöntésekből állottak. A körülzárás megtörténtekor már teljesen fel voltunk készítelve a hararra s mondhatom, mindenki a leguioisó emberig derékas munkát végzett.

Az ostrom kezdetét észrevenni jótormán lehetetlen volt. Hiszen tudvalevő, hogy a modern harcateren nem igen lehet sokat látni s csak mikor már megvolt a kellő tapasztalatunk, akkor kezdett a dolog érdekessé válni. Egyik előretolt s jól elrejtett megfigyelő állomásunkon például pontosan megfigyelhetők több ellenséges üteg építését s azok helyét pontosan megállapíthatuk. Nagy meglepetés lehetett, midőn ezen ütegek röviddel azután, hogy „üzemüket” megkezdték, azt tüzelesünk hatása alatt be is szüntették.

Nagy gyakorlatra tettünk szert különösen ütegeink és megfigyelő állomásaink maszkírozásában s mindenkünk valami új trükkel járult hozzá az ellenség becsapásához. Egyik legsikerültebb dolog az volt, midőn a D. erdő közelében téglákból messzire látható erődítményt építettünk. Az ellenség nagy ravaszul felismerte annak hamis voltát s így azt nem is bántotta, miért is azt tűzérési megfigyelésre s az ott levő tiszt a legnagyobb biztonságban végezte el feladatát. Viszont egy másik így megfigyelő állomás, melyről még előzőleg kiderítettük, hogy kívülről igen jól látható, két héttel a körülzárás után „ügyesen”, azaz inkább ügyetlenül maszkíroztuk, de egyáltalán nem használtuk. Mikor aztán egyik e mellett fekvő ütegünk az egyik ellenséges üteget kezdte ki (s mellékesen megjegyezve, azt másfél óra alatt szét is lőtte) az oroszok veszettül kezdték az említett üres megfigyelő állomást löni s arra rövid idő alatt ötszáz lövést adtak le. Mi persze az éjjel újból feltűnően rendbehoztuk a „Scheinstandot”, mire másnap, az előbbi eredménnyel, újból telossiges municiópazarlásba fogtak az oroszok.

Ütegeink elbujtatása kivétel nélkül kitűnően sikerült. Ezek köszönhetők aztan, hogy bár az éjszakai lövés elrulta ütegeink irányát,

azok helyét sohasem sikerült az oroszoknak megtalálniok. Így történt aztán, hogy három napon át történő lövés a mi frontunkon egyetlenegy agyunkat tette csak maroképelenné, az egyik üteg mögött körülbelül száz méternyire a föld a lőddit-gránátoktól a szó szoros értelmében fel volt szúrtva s az orosz srappnel-hüvelyek úgy heverték a földön, mint ünnepnap után a sörös üvegek a korcsmakertben. Egyedül erre az egy ütegre az oroszok legalább 7000 srappnel és 1000 gránátot (október 7-én egyedül 3800 srappnel és 400 gránátot) lőttek és ezekből 1, azaz egy gránát hullt az ütegre.

Mint még emlékeztetés, a körülzárás az ostrom ideje alatt folytonos esőzés huzamosabb ideig a szabadban tartózkodást elviselhetetlenné tette, miért is az oroszok, ha csak lehetett, az éjjeleket a közeli falvakban szándékoztak tölteni. Ebbeli szándékukban keserves csalódást okoztunk nekik, amennyiben ezen falvakat az éjszaka legvártatósabb óráiban vertük nehéz tűz alá. Környékbeli parasztiok rémünten beszálltak el azokat a pusztításokat, melyeket az ilyen meglepetésszerű és pontosan irányított tüzelesek okoztak s végül is az oroszok kénytelenek voltak az éjszakát is asott fedezékükben tölteni, hogy milyen eredménnyel, arról a sok sebesülten és otthagyt temetetlen sárra ékesen szól.

Ostrom után rengeteg orosz jelentkezett önként s ezek fogvaegva beszélték el a mi 305 centiméteres mozsaraink irtózatoss pusztítását. Azt beszélték, hogy az az időköz, mely egy „Miná”-nak (így nevezték el őket az orosz katonák) az elűzése és a lövedék felrobbanása közötti idő a legborzasztóbb s egyenesen örjítő.

A német hadiköcsönjegyzés a nagyobb városokban. A legényesebb győzelem jelentőségével felérő sikerű hadiköcsönjegyzés, melynek végösszege több, mint hétezer millió márka, a nagyobb német városokban a következő képet adja az első jegyzéshez képest: Berlinben 1500 milliót, (900 milliót az első jegyzéshez), Hamburgban 815 milliót (215), Dreďában 269 milliót (86), Stuttgartban 243 milliót (74), Hannoverben 200 milliót (72), Borsztoban 197 milliót (136), Münchenben 193 milliót (109), Münsterben 176 milliót (78), Dancigban 54 milliót (30), Königsbergben 53 milliót (18), Strassburgban 34 milliót (18), Frankfurtban 327 milliót (148), Düsseldorfban 280 milliót (81), Ańben 180 milliót (135), Brémában 13 milliót (66), Halleben 134 milliót (82), Stuttgartban 114 milliót (57), Mannheimban 94 milliót (48), Nürnbergben 87 milliót (41), Essenben 84 milliót (68), Karlsruheban 78 milliót (31) s így az első jegyzés után az első és az első jegyzés felhatalmazott összeggel szemben.

Mosolygó halottak.

(Muki bácsi.)

Milyen furcsa lesz Aradot megszokni Muki bácsi nélkül. Milyen hihetetlen is az, hogy a temetésére menjünk el holnap annak a kedves bácsinak, akit még tegnap este a kávéházban az egészség, a jólét, a nyugalom, a szelidség élő szobraként bámultunk és szeretünk. Milyen különös lesz a kávéházban szombaton fölnyitni a Borszem Jankót, ha nem találjuk meg benne a rejtvény oldalon Muki bácsi keze írását: „megfjítés: oroszánbör.” Kabdebó János dr. (vagy amint Aradon nevezték: Muki bácsi) úgy hozzátartozott ennek a városnak a minden-napi életéhez, mint a hogyan a finom szivar szinte odanőtt az ő husos piros ajkához s amelyet csak a halál téphetett ki afogai közül. És milyen fájdalmasan különös szeszélye a végzetnek, hogy Muki bácsinak az vált halálos-ellenességévé, amelynek sugallatára oly sok halandót örömmel árasztott el: — a szive. Az a sziv, amely a bajba jutott embereknek, az élet hajótöröttjeinek kérdő szavára nem tudta azt mondani: nem, — az a sziv könyörtelenül fölmondta az életet adó szolgálatot annak, aki-nek még hosszú ideig közöttünk kellett volna maradnia. Legendásan jó szívvvel volt a most váratlanul elhunyt Kabdebó Jánosnak. Fiatalabb éveiben Arad összes bohémjei ugyszólván bucsujáró helynek tekintették a lakását. Ha a pénzzel könnyen bántó bohém pillanatnyilag megszorult, szinte gondolkodás nélkül futott hozzá és váltót íratott alá Muki bácsival. Volt olyan idő, amikor százötven darab váltója is pihent az aradi pénztézeteknél.

Néhány bohémnek volt rá gondja, hogy a váltók ne pihenjenek. A „papírt” nem akarták törleszteni és a jólelkű doktor bácsinak kellett azt kiváltania. Amikor az aradi bankigazgatók úgy tapasztalták, hogy Kabdebó Jánost a jó szive kellemetlen anyagi helyzetbe sodorhatja, érdekes dologra határozták el magukat. Kimondták, hogy Kabdebó dr.-tól ugynevezett bohém váltókat nem fogadnak el. Ettől fogva, ha valaki hozzá fordult váltószíróért, mosolygva mondta:

— Fiam, én szívesen aláírom, de azok a szivtelen bankigazgatók nem fizetik ki a váltót.

Jó szive, kellemes egyénisége és kitűnő humora révén egyik legkedveltebb tagja lett Arad urisáradalmának, mint orvost a legnagyobb lelkiismeretesség, ambíció és hozzáértés jellemezte. Már nem volt fiatal ember, de, ha a napjái kora reggeltől késő esteig a betegek látogatása. Kevés aradi orvos birt olyan nagy betegábrórral, mint az örökké mosolygó, a szünet nélküli kedélyeskedő Muki bácsi. Ahol ő jellegzetes cilinderkalapjával és piros, egészséges arcával megjelent, ott nyomban elszállott a gond és a bánat. Abban a korban és olyan anyagi helyzetben volt, amikor az orvosok nyugalomba szoktak vonulni egy élet derekas munkája után. Ő azonban még nem gondolta pihenésre. Naphosszat kocszított és — nem egyszer megfigyeltem — még a délutáni szundikálását is rohogó konfúsa bõrpárnái között végezte el. Amint a kalapjai és sajátágosan szabott papíra nadrágjai nem voltak sablonosak, úgy a kocsi és a lova se volt mindennapi. Amit talán még soha se láttunk: — Muki bácsi pápaszemes bérkosist fogadott, a lova pedig oldal szünet nélkül kiöltötte a nyelvét. Valószínűleg nem csu-folódó szándékkal tette ezt a cinos kis sarga lo, mert különben a szelíd jólelkű Muki bácsi fölmondta volna neki a szolgálatot. A hirtelen

elhunyt doktor bácsinak a rejtvény fejtesen kívül alig volt szenvedélye. Ártatlan passziói közé tartozott az, hogy egyik aradi gyógyszer-tárban minden alkonyatkor letelepedett és meg-vitatta a napieseményeket. Ha ismerőse lépett a patikába és megkérdezte tőle:

— Hogy mint van már Muki bácsi? — Ő ezt mondta rá:

— Csak rám kell nézni és megvan a válasz. Az egészsége iránt való érdeklődés még abból a korból maradt meg ismerősei között, amikor Muki bácsit mint „tűdóbajost” ismer-ték. Hihetetlen ugy-e, hogy a kitűnő színben volt, pompásan táplált férfiú nevével kaposola-san említeni lehet a tűdóbajt. Fiatal korában ugyanis nagyon vészna, betegkülső embernek ismerték és az akkori orvosok nem sok időt jósoltak neki. Ő mindig jót mulatott, ha ezt emlékeztetőbe idézték. Ilyenkor azt szokta mon-dani:

— Nem mindenki tűdóbajos, aki annak látszik és akit a doktorok annak tartanak.

A szegény, jószívű, aranyos kedélyű Muki bácsi böles élettilozófiáját most elvágta a halál, amely a becsületes nézésű derült szempárra ri-degen és gyorsan rátette erőszakos kezét. Akik a kiveszében lévő őszinte, őnzetlen, kedves, de egyszerűségükben is parancsoló magyar urakat szeretik, azok sokáig fogják gyászolni a feled-hetlen emlékü Muki bácsit.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: délután Koldus diák, operette. Este: Vörös ördögök, operette.

Péntek: Teljesen új betanulással: Tiszt urak a zárdában, operett, először.

Szombat: Tiszturak a zárdában, operett, másodszor.

* Tanay Frigyes vendéjátéka. (Tatár-járás.) A Vigaszínáznak — az Ocskay briga-déróستól eltekintve — talán a Tatárjárással volt a legnagyobb sikere — minden magyar darab között. A magyar szerzők külföldi dicő-séges törőfogadásának is ez az egyik legelső feokéje. Hangulatos, ügyesen megírt munka, melyet pompásan megfigyelt és megrajzolt alakok tesznek elevenné. A darab sikerének a sorsa a főszereplő vállain nyugszik. Ez a sze-rep pedig elsőrangú parádés szerep, amelyet elejteni szinte lehetetlenség. A Tanay alakítá-sára főleg azért voltunk kíváncsiak, mert hiszen a Lorentey szerepe énekes szerep is s nem mindig bíznuk a drámai színészek énekes ambíciójában. És itt mindjárt meg is kell mon-danunk, hogy Tanay nem énekes színész. Viszont azt el kell ismernem, hogy magyar ritmusu dalt szebben elmondani — régen hallottam. Volt valami különös, valami kon-trasztos ebben — ha szabad magam így ki-fejezni — valami dallamtalanság zeneiség. Meg-értettük, hogy nem énekelt, hogy énekhangja nincs, de megértettük szavaiban a hangulato-k átérzésének csodálatos muzsikáját. Mégis, igazán jó csak ott volt, igazi helyén, a hol a fölhevült lélek viharos tempóját kellett a néző lelkébe átszuggérálni. Partnere Pataky Vilma volt. Az ő szép hangja Riza bárónője mindig a legteljesebb elismerésünket érdemli meg. Várnay tábornoka a Győző tartalékos tisztje a régi derűltséget varázsolta a nézőtérre s ha még megemlítem a rendező ügyes munkáját: — azt hiszem — el is mondtam mindent, amit a tegnapi estéről érdemes volt el-mondani. (Z. A.)

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

* A színház hírei. Ünnepi előadások. Csütörtökön, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján délután 3 és fél órakor mérsékelt helyarákkal, a most újonnan betanult Koldus diák nagy ope-rette kerül színre, ugyanabban a szereposztásban, mint az esti előadás volt. A pompásan összevágó előadás, a szebbnél-szebb melódiák, az aktuális hatásos kuplék, melyeket a közönség lelkesen új-ráz, nagy sikert biztosítottak az operettnek. Este 7 és fél órakor rendez helyarákkal a Vörös ördögök operett van műsoron, melyben a főszerep-lők Pataky Vilma, Szabó Mili, Járni, Kiss Miklós, Győző stb. A harmadik felvonásban nagy Augusztus hangverseny, melyben az egész sze-mélyzet részt vesz. — Tiszt urak a zárdában. Várnay híres operettje teljesen új beállításal, pénteken, folyó hó 25-én kerül először színre. A mulatságos szöveg, a rendkívül finom zene, mely minduntalan fölcsendül, lelkesítően hat az összes szereplőkre, kik egymást iparkodnak felülmúlni alakításuk tökéletességével. Pataky Vilma, Szabó Mili a zárdabeli leányokat, míg Járni és Barics a két katonatisztet játszik, a többi szerepek is mint elsőrendű kezekben vannak.

* Az utolsó tánc. (Az Uránia mai bemu-tatója.) Az utolsó tánc címmel egy szenzációs érdekesítő drámát hoz színre ma a színház. Az utóbbi idők elsőrangú műsorai között méltón foglalja el helyét ez a minden tekintetben ki-váló, remek dráma, melynek művészi rendezése, gyönyörű kiállítás és a szereplők kitűnő já-téka minden tekintetben provokálja a nézők elismerését és méltatását. Festő esztétikára való diszletek alkotják a történet háttérét és ebben a háttérben játszódik le az érzelmes drámai fordulatokkal telt kitűnő film. — Vihar kis-asszony. (Az Uránia legközelebbi szenzációja.) A szép és temperamentumos Dorrit Weichsler egy szenzációs sikert aratott legújabb film fő-szerepében lép hétfőn a színház közönsége elé. Írója a kitűnő Franz Hoffer, aki hovatovább a legelső köze küzd fel magát a filmszűzsék írásában és a kitűnő rendezésnek, mely fölöt-tőbb ügyes és művészember kezére vall, ér-deme szintén az övé.

* Ünnepi műsor az Apollóban. A csü-törtöki ünnepnapon új műsort mutat be az Apolló-színház. Bemutásra kerül több-felvonásos, nagyszerű vigjáték, a melynek rendkívül komikus jelenetei pompás szó-rakozás nyújtanak. — Ezen kívül még ná-borus aktumások és más mellékképek ke-rülnek vetítésre csütörtökön és pénteken. Pénteken a legfrissebb harctéri fölvételekkel bő-vül ki az új műsor.

* A szökött katona. (Szigligeti Ede nép-színűre az Apollóban.) Ma, amikor az egész világ a magyar dicsőségről beszél, fokozottan nevezetes filmbemutatója lesz az Apollónak szombaton. Szigligeti Ed. „A szökött katona” című híres népszínművének film-feldolgozása kerül bemutatásra. Nincs a filmnek egyetlen jelenete, amely ki-ne az igazi magyaros ré-p-színű-hangulatból. A filmen valószággal meg-érezzük a magyar föld varázsát, a magyar levegő illatát és szinte körülvessz beennünket, ha a filmet nézzük, a magyar levegő melege. A film összes szereplői igazi magyaros alakot adnak. A darabnak a fővárosban óriási sikere volt.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Oláregyesület március hó 23-án, vasárnap, délután 4 órakor, a Városháza dísztermében tartja VI-VII. évi rendez közgyűlé-sét, a következő tárgysorozattal. Elnöki megnyitó. Jelentés az 1913. és 1914-iki egyesületi évekről. Pénztári jelentés és a költségelölirányzat bete-rjesztése. Tisztújítás. Esetleges indítványok. Ami fontosat minket. Alkalmi beszéd. Tartja: Molny Ferenc dr. püspök. A közgyűlésen meghívott vendégeket is szívesen látnak.

Tizennégy évig Przemyslben.

(Aki látta a híres erődök építését. — Beszélgetés Fetter Géza nyugalmazott üzletvezetővel.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Fetter Géza, a M. á. v. aradi üzletvezetőségnek nyugalmazott h. üzletvezetője egészen új érdekes adatokkal volt szíves szolgálni az Aradi Közlöny munkatársának a szomorú nevezetességű przemysli erődökről és magáról a sokat emlegetett galíciai városról. Fetter Géza ugyanis 1874-től 1889-ig lakott Galícia eme nevezetes városában. Ő volt az első magyar főtisztviselője a gácsországi vasutaknak. Ottartózkodásának ideje alatt hivatalos működése közben volt alkalma megismerni az akkor épített és azóta kiegészített erődöveget, amelyet abban az időben a király kétszer is megtekintett. A nyugalmazott üzletvezető elbeszélését a következőkben ismerhetjük:

— Przemysl-t maga a természet is arra predesztinálta, hogy határvédőül szolgáljon a monarchia északi részének. A város kétszáz méternyire fekszik a tenger színe fölött és a Kárpátok északi csoportnyulványai kör alakban övezik. A várost a San folyó szeli ketté. A Sanon túl olyan dombok emelkednek, amelyeket Arad környékén láthatunk, a dombokon túl pedig mintegy ötven kilométernyi távolságban a nagy orosz síkság kezdődik. A várost körülvevő hegyek ormain épültek a nevezetes erődítmények. Ezek az emelkedések három és ötszáz méter magasság között változnak és valamennyit az ugynevezett Tatar-domb uralja. Az erődítményeket aszerint építették, ahogyan a vasut, a közut védelme és a San folyó haladása azt szükségessé tette. Az a vasut, amelynek Przemysl a végállomása az ugynevezett kassa-sátoraljauhelyi vonal. Ez volt az első magyar fővonal, amely összekötötte Magyarországot Galiciával és amely 1870-től 1873-ig épült. Az ezen a vonalon lévő lupkowi alagút először kárpáti homokkőből épült, de mivel kiderült, hogy az anyag nem bírja ki a forgalmat, újjáépítették s ezért később a vasúti vonal megnyitása is, amely azután 1874. májusában megtörtént. A vonal magyarországi részének Homonnán, a lengyelnek pedig Przemyslben volt az üzletvezetősége. A megnyitás után üzemi és stratégiai okok szükségessé tették, hogy az üzletvezetőségeket Przemyslben egyesítsék. Orodiódy akkori közlekedésügyi miniszter beleegyezését adta ebbe azzal a feltétellel, hogy az üzletvezetőség személyzetében legalább egy magyar előadó legyen. Én akkor a tiszavidéki vasutnál teljesítettem szolgálatot és onnét hívtak meg a przemysli üzletvezetőséghez osztályvezetőnek. Néhány évvel később még egy magyar, Szalay Viktor is osztályvezető lett, 1882-ban pedig már hét magyar tisztviselője volt a hivatalnak.

— 1874-től fogva alkalmam volt személyesen tapasztalni azokat a nagy előkészületeket, amelyek Przemysl-nek, mint elsőrangú erődnek kiépítéséhez szükségessé váltak.

A helyettes üzletvezető ekkor munkatársunk elé rakta azokat a régi érdekes fényképeket, amelyek Przemysl városát és az épülőfélben volt erődöket ábrázolták. Az erődifotóráfiákból abszolút lehetetlen volt laikus szemmel megállapítani: milyen rendszer szerint készültek ezek a hatalmas művek.

— Látja kérem — mondta Fetter a fényképen szereplő munkásokra mutatva — ezek közül legalább tíz orosz katonatiszt volt. Orosz vezérkari tisztek már akkor is malterhordóknak, gépészeknek öltöztek és sikerült magukat felvétenni az erőd építésénél folyó munkákhoz. A rendőrség és a katonai hatóság több alkalommal végzett letartóztatásokat, azonban lehetetlen volt a kémektől teljesen megtisztítani a munkáscsoportot. Az építkezéseknél különben magyar földmunkások is dolgoztak.

— Az erődítmények a várost körülvevő hegyek és dombok ormain és oldalain épültek. Az ugynevezett ágyúállásokat és erődítményi pozíciókat azonban még közvetlen közelről sem lehetett felfedezni, mert azok a hegyek gyomrában voltak beépítve és a nyílásokat rendkívül ügyesen elmaszkírozták. Az én időmben a körerődítmények átmérője tíz kilométer volt, azóta azonban új erődöket építettek és az átmérő természetesen meghosszabbodott. Azokról az aknasorokról és aknamezőkről, amelyekről most annyit hallottunk, abban az időben még nem találtunk ott semmit. A város közelében áll egy régi várkastély, amelyben most raktárak vannak s amely kirándulóhelyül szolgál. Aki ide felelt és tudta, hogy körülbelül hol vannak az erődök, jó távosóval pontosan fel tudta azokat fedezni, laikus azonban mit sem látott.

— A hetvenes évek elején az erődítmények jobbára földművekből álltak, a hetvenes évek végén azonban az akkori hadügyminiszter keltő biteleket kért és kapott, hogy Przemysl nagyobbellenállási-képességű erődítmévé alakítsák át. Ekkor állították fel az erődigazgatóságot és emlékezésem szerint 1880. tavaszán nagy erővel kezdtek meg az erődök építését. Az építkezéssel párhuzamosan kifejlődött a helyőrség szaporítása is. A hetvenes években Przemyslben csak dandárparancsnokság volt, de a nyolcvanas években már hadosztályparancsnoksági, a kilencvenes években pedig hadtestparancsnoksági székhellyé tették meg. Ekkor már az erődítményeken kívül nagyszámu laktanyákat, élelmiszer és lőszerraktárakat is építettek. A fontos stratégiai műveket annyira elkészítették, hogy 1880. őszén ugynevezett királygyakorlatot is tartottak, amelyen ő tetsége is megjelent és személyesen tekintette meg az erődítményeket. 1880. szeptember 6-án és 7-én megismételték ezeket a gyakorlatokat Przemysl és Lemberg között és a király ez alkalommal is megsemmisítette a műveket. Przemyslnek ekkor körülbelül 14,000 lakója volt, kerületi rendőrkapitányság és törvényszék is volt a városban, amelyet akkor már rendezett tanácsu városként ismertem. Római katolikus és görög katolikus püspökség is székel, gimnáziummal és papnevelőintézettel is bírt. Virágzó ipar és kereskedelem gazdagította a város lakóit. A társadalmi életet kellemessé és pezsgővé tette a sok tiszt.

— 1888-ban kiépült a vasut második vágánya, hogy a vár teljesíthetősége jobban fokoztassék. Baross Gábor minisztersége idejében a Magyar-gácsországi vasutak magyar vonalait államosították, a galíciai vonalat pedig a gácsországi vasutakhoz csatolták. Ez okozta azután azt, hogy 1889. januárjában elköltöztem Przemyslből.

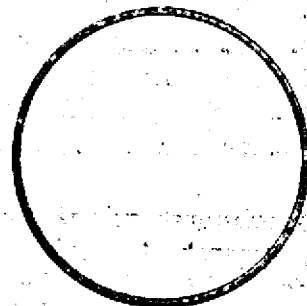
„Kerek ez a zsemlye kettő fér a mellényzsebembe.”

(Tréfálnak az aradi pékek. — Tilos harminc grammnál könnyebb zsemlyét készíteni.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

A ma reggeli kávé mellé már csak vizes zsemlyét lehetett kapni Aradon. Kinos meglepetés volt a közönség számára ez a péksütemény. Mint a kiszült zsemlye fajták utolsó, degenerált, korosmaradványa, olyanak látszott ez a zsemlye, élő cáfolata az ismert népdalnak, amely szerint a kerek zsemlye nem fér a zsebbe. Eppen ellenkezőleg, a vizes zsemlye úgy látszik épen „zsebkidás”-nak készült, mert még a legszűkebbre szabott mellényzsebben is kényelmesen helyet foglalhat, nem egy, hanem akár kettő-három is a magyar zsemlyeiparnak e diszpeldányaiból. Az emberek nagytömegeikkel nézték, vizsgálták az új csodát, játékos könnyedséggel megették belőle öt-hatot, találgatták, miért olyan kicsi, voltak, akik azt állították, hogy minden tizedikben egy arany van elrejtve, és ezért tízet is elfogyasztottak, de sem aranyat nem találtak és még csak azt sem érezték, hogy ettek valamit. A viccek áradata zúdult az ártatlan, barna, gömbölyű kis jószagra, amelynek térfogatát az alábbi ábra körülbelül hűen tükrözteti vissza:

Valaki kilyukasztotta a zsemlyét, asínort fűzött beléje és az óraláncára kapcsolta. Divatos „zsuzsu” lett a hadi péksütemény.

— Hogy lehet reggelire tarhonyát enni? — így szólították meg a szellemes emberek gyanútlanul reggeliző polgártársait. Mindenki a zsemlyéről beszélt, mindenki beszerzett magának egy-kettőt és hazavitte. Otthon spirituszba tették és mint becses kortortéacímű ereklét fogják megőrizni az utókor számára.

Még a komoly tanácsülés zöld posztos asztalán is helyet foglalt a vizes zsemlyének nevezett apró gömböcske, amely körülbelül egy negyed része a régmúlt idők természetes vizes zsemlyéinek. A tanács azonban, nem viccesen kezelte az ügyet. Van egy kormányrendelet, amely kimondja, hogy meg kell akadályozni a legszükségesebb megélhetési cikkek árának indokolatlan felhajlását, és meg lehet tiltani valamilyen fontos élelmi szernek magas áron való árusítását még akkor is, ha az illető szűkegleti cikkeknek nincs is megszabott maximumára. Budapest: a négy fillérért árusított zsemlyének legalább harminc gramm súlyának kell lenni, és semmi ok sincs rá, hogy a még így is miniature sütemény az aradi pékek jóvoltából még apróbbá váljék. A tanács tagjai pedig az előmutatott példányokból meggyőződtek róla, hogy az aradi zsemlyék szerényen megelégszenek tizenöt-husz grammnyi súlyal, uszezebb már nem akad közöttük. Mikor ez kétségtelennül megállapítást nyert, kimondotta a tanács hogy utasítani fogja az aradi pékeket, hogy zsemlyéiket harminc gramm súlyra készítsék.

Aradi katonák husvétii cigarettái.

(Az Aradi Közlöny gyűjtése a harctéren levő aradi csapatoknak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 24.

Az Aradi Közlöny kérelme, amellyel husvétii adakozásra szólította mindazokat, akik szeretettel gondolnak távoli haremzőkön levő katonáinkra, az aradiakra, nemcsak Aradon, hanem messze vidéken is megértő visszhangra talál. Délvidékről: Versecről hozott ma megkapó szép sorok kíséretében a katonák husvétjára szánt összeget. Bajnok Jusztinián nyugalmazott honvédtörtnagy, aki a mozgósítás kezdetén magas korá ellenére is nyomban szolgálatra jelentkezett és hónapok óta energikus kitartással teljesít szolgálatot beosztása helyén: Versecz Bajnok őrnagy és családja ezeket írja husz koronát küldve:

— Az Aradi Közlöny 68. számában megjelent felhívásra küldöm és az összegért: kapható szivarka, dohány, szivarkahüvely vagy szivar megvételére tisztelettel felkérni van szerencsém, minthogy bokros teendőim nem könnyen engedek az innen leendő elküldést. Szíveségükért fogadják leghálásabb köszönetem és hazatitui üdvözlömetet.

A megbízásnak természetesen készséggel eleget tettünk. Az így vásárolt dohányfélékkel együtt ma a következő adományok érkeztek:

Steiner Jakab	3000 cigareta
Bartl Jánosné	600 "
Münz Mártonné	500 "

Regyis Pálné (Seprős)	500 "
Bajnok Jusztinián (Versec)	300 szivar és 100 cigareta
Schlesinger Mariaka	100 szivar és 100 doboz gyufa
Hönig Frigyes	240 cigareta
Strasser Ida	200 "
Buday Gyuláné	100 "

Az aradi katonák részére gyűjtött cigarettákat a leggyorsabb és legbiztosabb úton juttatjuk el a harctérre. Ma a közlekedés, különösen a csomagszállítás a hadiszíntérre nagy nehézségekkel történik és a harcoló csapatokhoz csak hivatalos úton lehet feltétlen bizonyossággal nagyobb terjedelmű csomagokat küldeni. Az Aradi Közlöny husvétii cigarettagyűjtését így: katonai küldeményként viszik el a harctérre. A legközelebbi utnak induló aradi katonák viszik magukkal bajtársaikhoz az aradi közönség husvétii üdvözlét és szeretet-ajándékát, amelyet a lehető legrövidebb idő alatt, valóban katonás pontossággal és biztonsággal kapnak meg azok, akiknek mi és a hívó szavunkra ajándékukkal az Aradi Közlönyhöz kopogtatók a küldeményt szántuk: a harcoló aradi katonák.

Kérjük a közönséget, hogy adományait mielőbb juttassa el hozzánk, hogy a gyűjtés befejezésével idejében indulhasson útjára a husvétii ajándék.

Hermann Gyula halála.

(Arad egyik első virilistája. — Milliós hágyatéka.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Ma délután két órakor örök álmra hunyta le szemeit Arad egyik tekintélyes polgára, a város törvényhatóságának virilis jogu tagja: Hermann Gyula. Magas, egyenes, szikár alakja immár hiányzik a korszórló, a kaszinóból és a város közönsége megilletődve értesül, hogy a régi, patricius családok egyik markáns képviselője nincs többé. Hosszas szenvedés után, az öregség okozta kínzó fájdalmaitól váltotta meg a halál és fáradt szemeit, az őt hűségesen ápoló hitvesének, Lichtenthal Ottiliának kezei fogták le az elmúlás pillanatában.

Az elhunyt a város kereskedelmi életében igen előkelő szerepet játszott, ősrégi aradi családból származott. Atyja Hermann Ferenc, fűszer-nagykereskedő volt. Üzlete, amelyet messze országgrészben ismerték, ott állott ahol most fiának palotája díszel. Fiát is kereskedőnek nevelte és miután üzletét felosztatta beapított apósának Gutzjahr Mihálynak szeszgyárába, ahol előbb a gyártással és marha hizlaltással foglalkozott, majd pedig később mint az üzleti iroda vezetője tevékenykedett.

Mikor a hatalmas ipartelep megszűnt, akkor Hermann is visszavonult minden gazdasági tevékenységtől és noha nagy vagyon tulajdonosa volt, egyszerű de tisztos polgári életet folytatott. Egyetlen szenvedélye volt, a vadászat. Ennek a sportnak szívesen hódolt és kitűnő vadász hírében állott. Nagy szakértelemmel foglalkozott gyoroki és aradkői szőlőtelepeinek művelésével is.

A közéletben nem vett tevékeny részt. Mint a város törvényhatóságának virilis tagja, szorgalmas látogatója volt a közgyűléseknek, de utóbbi esztendőben már ide is csak rit-

kában látogatott el, mert betegsége gátolta abban, hogy aktív is befolyást gyakoroljon a közügyek intézésébe. Aggkori gyengeség volt halálának közvetlen oka, amely 77 éves korában váltotta őt meg a kórral járó szenvedésektől. Temetése március 26-án, délután 3 órakor lesz az Andrássy-tér 14. számú házban.

Hermannt özvegye gyászolja. Kétszer nősült, de egyik házasságából sem származtak gyermekei. Első felesége Gutzjahr Mária, néhai Gutzjahr Mihálynak, az országos hírvé aradi szeszgyárosnak leánya volt és ezen a révén rokonságban állott a Gutzjahr, Haberéger, Lőcs és Steiner családokkal is. Az elhunyt után maradt tekintélyes vagyon jelentékeny része két rendkívül értékes Andrássy-uti bérházból áll, a melyeknek örökösei néhai Gutzjahr Mihálynak és özvegy Haberéger Györgyné leszármazottjai. Emlékeztet, hogy nagy feltűnést keltett annak idején az a per, amelyet a dúsgazdag ember hírében állott Hermann Gyula ellen az örökösök indítottak, akik úgy látták, hogy érdekeik nincsenek kellően megvédve abban az esetben, ha az ingatlanok felett Hermann korlátlanul intézkedhetik. Az elhunyt ugyanis megboldogult feleségével közös akarattal és elhatározással annak életében végrendekezett hagyományáról és abban állapodott meg, hogy mindkettőjük halála után, a palota Gutzjahr Mihály örököseit, tehát ifjabb Gutzjahr Mihály földbirtokost és nővérét Otti Aladár budapesti vasgyáros nejét, míg a mellette álló kisebb bérház özvegy Haberéger Györgyné örököseit, tehát Lőcs Rózsánét, Steiner Ferencét és Haberéger Györgyöt illetik. A végrendelet szerint a végrendekező házastársak közül a másikat tulajdoni jog a hasznélvezeti jog. Az örökösök, akiknek nevére az őket illető ingatlan fele már telekkönyvileg átiratott, mint oldalági hagyatéka, azt látták, hogy Hermann az idők folyamán jelzőlog kölcsönöket kebelezet be a házakra és azt vitatták,

hogy azok részint oly kiadásokból származnak, melyeket ő mint hasznélvező teljesíteni köteles volt, másrészt pedig azok felvételére oka nem volt. A bíróság érdemlegesen nem döntött ama kérdés felett köteles-e Hermann az örökösök ama követelését, hogy ezeket a terheket az ingatlanokról töröltesse, teljesítené, hanem azt mondotta, hogy a per akkor indítandó meg, amikor az örökség a hasznélvező halálával megnyílik.

A város legszebb részén fekvő s ugyyszólván legértékesebb ingatlanairól lévén szó és az előkelő személyek érdeklődésénél fogva is, igen széleskörű érdeklődést keltett a jogilag is rendkívül bonyolult kérdés eldöntése, amely most újra foglalkoztatja majd a bíróságokat.

A milliós vagyon többi részét illetőleg a végrendelet intézkedései precízek és így annak végrehajtása nem ütközik akadályba.

Betörés

egy aradi szőnyegkereskedésbe.

— Kifosztott pénzesfiók. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Ügyesen végrehajtott betörést következ el tegnap éjszaka ismeretlen tettesek Schwarz Zeigmond szőnyegkereskedő Weitzer János-utcai üzletében.

A kereskedő, akinek boltja a leányiskola palotájában van, az esti üzlezáraskor, mint rendesen, tegnap is lehúza a külső vasredőnyt, amelyet bezárt. Az üzletbe nyíló ajtót azonban mindig nyitva hagyta, és így cselekedett tegnap is. Az üzlet közepén áll egy nagy íróasztal, ebben szokta Schwarz a pénzt tartani. Az asztal fiókja zárral van ugyan ellátva, de a kereskedő sohasem zárta azt el, és így könnyű dolga volt a betörőnek, csak a vasredőnyt kellett kinyitnia, azután már mindent nyitva talált. Az íróasztal fiókjában tegnap este hatszáznyolcvan korona volt.

Éjjel fél két óra felé Isakozer Karola a Fehér Kereszt kávéház kaszírője és a kávéház egyik pincére hazafelé mentek a Weitzer János-utca keresztlő. Az üzlet előtt elhaladva, feltűnt nekik, hogy a vasredőny fel van húzva, de még furcsább volt, hogy a redőnybe bele volt akasztva az a hosszú horgos rud, amelynek segítségével a redőnyt fel szokták tolni. Benéztek az üzletbe és látták, hogy az ajtó nyitva van. A késő éjszakai órában csakhamar még egy-két járőkelő vetődött oda, rendőr is érkezett, akik azután bementek az üzletbe. Mindent rendben találtak, az áruk között nem látszott meg, hogy az idegen felforgatta volna azokat. Az íróasztal fiókot nyitva találták, de nem tudták, hogy hiányzik-e belőle valami. Minthogy azonban mégis biztosnak látszott, hogy betörő járt a boltban, felkeltették az üzlet tulajdonosát, aki a közelben lakik. Schwarz izgatottan bolijába sietett, és a nyitott asztalfiókot megpillantva, azonnal tisztában volt vele, hogy pénzt lopták el. A fiókban egyéb tárgyak is voltak, szivarok és más apróságok, ezekhez a betörő nem nyúlt, kizárólag a pénzt vitte el, hatszáznyolcvan koronát. Az üzletben lévő értékes perzsaszőnyegek és női kelengyéből sem hiányzott semmi.

Valószínűnek látszik, hogy a viszonyokkal teljesen ismerős egyén követte el a betörést, aki tudja, hogy az üzletajtót és a pénzesfiókot nyitva fogja találni. Az éjszaka néptelen utcában észrevétlenül kinyithatta a vasredőnyt, a többi azután már egy pillanat alatt elvégezhette. Mikor az üzletből kijött, talán közeledni látott valakit az utcában, és nem akart még időt veszíteni azzal, hogy a redőnyt ismét lehúzza. Hogy milyen gyorsan távozhatót el a betörő, azt mutatja az is, hogy a rudat sem vette ki a redőnyből.

A rendőrség erőyes nyomozást folytat a betörő kézrekerítésére, de ezideig még nem sikerült a tettes kilétét megállapítani.

Przemysl hőseit tiszteletben tartja az ellenség.

(Visszaadták Kuzmanek tábornok kardját. — Orosz jelentések a vár átadásáról. — Az összerombolt erődök.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Berlin, március 24.

A sajtóhadiszállásról jelentik:

Lehetséges, hogy itt-ott egy-egy portyázó kozákosapat nem a legemberségesebben bánt foglyaival. De ismételt megállapított dolog minden ellenkező híresztelés ellenében, hogy a reguláris orosz katonaság foglyaival épen oly emberségesen bánik, mint mi a miénkkel Przemysl előtt nem egy tatárhorda, hanem az orosz sereg elitje áll a kizártnak tekinthető, hogy az átadott vár helyőrségére a fogságba-jutás elég szomorú tényénél nagyobb megpróbáltatás járna. A megsemmisült hadsereg minden valószínűség szerint első sorban a kiéhezett helyőrség élelmezéséről gondoskodik, megállapítja létszámát, őrizetbe veszi — és nem fosztogatja ki pénzét, értékeit és együttes, nagyobb csoportokban szállítja el az ország belsejébe. Nem sok értelme volna annak, ha rózsás színnel festeni iparkodnák az eshetőségeket, mert a dolog természetéből az is kiderül, hogy sem lehet megindokolni a kompetenciát, de csak a multak tapasztalatára és arra a közismert pszichológiai momentumra utalunk, hogy becsülettel, hősiességgel védett várak katonái mindig megkülönböztetett bánásmódban részesülnek.

Kuzmanek visszakapta kardját.

Krisztília, március 24. Pétervárról táviratozzák az Aftenpostennek: Przemysl kapitulációja után Kuzmanek várparancsnokot és tisztjeit elhalmozták minden elismeréssel, az orosz tisztek megadták nekik az őket megillető tiszteletet és oszlokoszással beszéltek az ő és csapataik hősiességéről. Kuzmanek tábornok át akarta nyújtani kardját az oroszoknak. A parancsnok így szólt:

— Tábornok ur, ön félében át adom a mi tulerónkkal. Oroszország azt kívánja, hogy tartsa meg kardját. Ön mindig tiszteletreméltó és lovagias lovagias ellenfél volt.

Győr, március 24. Kuzmanek gyalogsági tábornok, Przemysl hősi védelmezője, aki tudvalevően győri lakos, sürgőnyt küldött feleségéhez, amely Przemysl eleste után adatott fel. A sürgönynek, amelyet Bécsből juttattak a tábornokné kezéhez, csak annyi a tartalma, hogy Kuzmanek tábornok jól érzi magát.

Orosz jelentések a kapitulációról.

Bukarest, március 24. Az első orosz hivatalos jelentés, amely Przemysl elestéről ideérkezett, a következőképpen szól:

— A főhadiszállásról jelentik: Ma, március 22-én Przemysl vára megadta magát csapatainknak. A főhadiszálláson Tedeum volt, amelyen a cár, a főhadvezér és a vezérkar is résztvett.

Róma, március 24. Pétervárról táviratozzák: Hivatalosan a következő közleményt adták ki Przemysl elestéről: Március 22-én reggel Przemysl vára megadta magát az ostromló orosz csapatoknak. Még tíz nappal előbb az orosz tüzérség nehéz ütegekkel ágyazta az erődöket, a vár védői igazán hősiességgel kirohantak hajtottak végre, hogy áttörjék az

orosz gyűrűt, de lehetlenségre vállalkoztak, mert olyan ellentállással találták magukat szemben, hogy heves küzdelem után kénytelenek voltak délután visszavonulni a várba.

Mindjárt a kirohantás után megkezdődött a vár erődjeinek elpusztítása. Olyan robbanások hallatszottak Przemysl felől, hogy rengett bele a föld. A mi csapataink nyugaton és keleten azt hitték, hogy az ellenség nehéz ütegei dolgoznak. Nem hihették és nem tudhatták, hogy a vár helyőrsége külső körülmények kényszerítő erejénél fogva képtelen tovább tartani Przemyslt. Inkább azt hitték, hogy nyugatról felmentő sereg közeledik.

Hős magyar honvédek Przemyslben.

Amsterdam: A holland lapok a háború legcsodálatosabb tettének mondják Przemysl védelmét, amely a magyar honvédek hősiességének, hűségének és bátorságának tulajdonítandó.

Százezer ostromló huszonötezer védő ellen.

Rotterdam, március 24. A Courantnak táviratozzák Londonból: Pétervári jelentés szerint az orosz ostromló sereg Przemysl körül kerekaszámban 100.000 emberre rugott s ezzel szemben az osztrák-magyar védősereg a várban összesen 25.000 ember volt.

A rombadőlt Przemysl.

Stockholm. Az orosz főhadiszálláson lévő haditudósítók jelentései beszámolnak arról, hogy milyen állapotban találták az orosz katonák Przemyslt, mikor a várparancsnok a várat önként átadta. A haditudósítók a lebergi főhadiszállásról autókon azonnal Przemyslbe vittek, hogy tanúi legyenek a nagy eseménynek. A tudósítók egész sor elpusztított falun mentek keresztül, míg eljutottak a przemysli várterületen kívül eső első nagyobb községhez, Moseiskához, a hol több osztrák-magyar hadifogoly volt. Az orosz katonák már messziről feléjük kiáltottak, hogy Przemysl orosz kezén van.

Szechynie mellett a hős vársereg utolsó kirohantásának nyomainak voltak láthatók. Sok orosz katona holtteste feküdt még eltemetetlenül. Az egész község romhalmazzá volt, bizonyosságul annak, hogy a przemysli hősök mily erővel támadtak. Messziről már láthatók voltak a sötét füstoszlopok és hallhatók voltak a rettenetes detonációk.

Az autók csak a külső erődökig juthattak, mert a vár belső területéhez vezető hidak mind fel voltak robbantva. Innen nézték végig látószövekkel az eléjük táruló látványt, a mely fenségesen komor volt.

Az erődökből nagy lángnyelvek csaptak fel, és mint ha egy vulkán kellő közepén állott volna, folyton magásra csaptak a robbanások nyomán a sűrű tüsttel körülvezetett lángnyelvek. Akármire néztek, mindenfelé tűz és robbanás pusztított.

A parlamentair már rég eltávozott és a várőrség tisztjei a legénységgel még mindenütt a robbanás munkáját végezték.

A tudósítók csak romokat láttak. Láttak az osztrák-magyar páncélvonal romait is, a mi szintén a robbanások szomorú eredménye volt.

Caupa rom volt minden, mikor az első orosz csapat elérte a külső várövet.

Az éhező hősök.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: Przemysl minden fegyverét elpusztították a védők. A nehéz tarackoknál és mozsaraknál nem elégedtek meg azzal, hogy csak a sárvázatot szereljék le, hanem robbanó patronokkal darabokra tépték a harminc és feles mozsarakat is. A sok ezer gyalogsági fegyvert és lovassági karabélyt a tisztek parancsára maga a legénység tette használhatatlanná. A katonák összetörték puskáikat, még a fegyveresővet is hasznavehetetlenné repesztve.

A vár védői ezt a munkát a szó szoros értelmében kiéhezve végezték. Az utolsó konzervkészleteket március 18-án este osztották ki, hogy a másnap kirohantásra ne menjenek éhesen harcba a katonák. A kiéhezett emberek ezt a két doboz konzervet a szó szoros értelmében felfalták és a mohó evésbe sokan azonnal megbetegedtek, sőt némelyek meg is haltak.

A kirohantás idején már semmi élelmiszer nem állott a kiéhezettek rendelkezésére. Liszt egy maréknyi sem volt. A száraz és konzervált főzelék az utolsó szemig elfogyott. Kiürültek a kétszersült raktárak is és elfogyott a lóhus.

De a kirohantás után még két éjszakán állottak Przemysl kiéhezett hősei az oroszok támadásait, minden támadást véresen visszavertek és a hétfőre virradó hajnalon folyó harcokig elpusztították lassan a védelmi erődöket, hogy fegyver ne kerüljön az oroszok kezébe.

Föl kellett áldozni a várat.

Bécs, március 24. A Reichpost írja: Przemysl elestével nem szabad megfeledkeznünk a hadvezetés morális erejéről. Przemysl sirja lehetett volna egész hadseregünknek. Megfelelő helyen egy kis gyöngesség elég lett volna, hogy Przemysl felszabadítása első helyre kerüljön operációs terveinkbe, annál inkább, mert a politikai horizont csupa elhatározó fejlődési lehetőségektől függ. Dolgában valamivel kevésbé biztos vezetésű kísérletet tett volna arra, hogy bármily áron felmentse Przemyslt, hogy a keleten benyomásokat elkerülje és ez, amint a történelemben olyan gyakran bebizonyosodik, valóban katasztrófára vezethetett volna, vagy kitéphette volna kezünkben a siker lehetőségét. Rendkívül súlyos körülmények között, véres támadásokat kellett volna intéznünk, amelyek még akkor is, ha célra vezettek volna, túlságosan drágák lettek volna. Így tehát feláldozták Przemyslt fájdalommal, de abban a tudatban, hogy magasabb célok áldozatát követelték. Nem tehetünk mást, minthogy hálásan gondoljunk Przemysl derek és kitartó védőire és mélyen átértett hálát mondjunk nekik.

Orosz muníciójukra löttek a dunai román őrség. Széliaból jelentik: Az „Eneo de Bulgaria” közlése szerint f. hó 20-án 5 orosz gőzhajó és 3 uszály siklott a felső Dunán dél felé, bizonyára Szerbiába. A hajók, úgy látszik nem távoztak be a kötelező távolságot a parttól, mert a magyar gőzösök őrállomáról a román őrség husz lövést intézett az összes hajókra. A hajók két lövés talált. Az orosz hajók ekkor eltávolodtak a Duna román partvidékéről és úgy folytatták útjukat. Nyilvánvaló, hogy az orosz hajók az aknaveszedelem miatt tértek le a nemzetközi szerződés értelmében nekik kiszabott útról, a Duna közepéről.

H I R E K. LEGUJABB.

Érkezett éjjel 2 órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

Berlin. Az oroszok ekésébeesetten igyekeznek a németeket az Orzyc két partján kivetni állásaikból. A döntés nemsokára megtörténik.

Amsterdam. Tegnap reggel óta Zeebrügge kikötője előtt angol hadihajók cirkálnak, nyilván blokirozás céljából.

Szófia. A szerb sajtóiroda jelenti, hogy az internált nőket tizennyolc éven alul és az ötven éven felül lévő férfiakat a monarchia és Szerbia nemsokára kölesönösen kieserélik.

London. Conan Doyle, az ismert regényíró előadást tartott, amelyben azt közölte, hogy Fench tábornok öt éve tanulmányozza már a jelenlegi harcterületet.

Páris. A Matin jelenti, hogy Schierstedt német gárdahadnagyot őráraton a franciák elfogták. Mivel a hadnagy éhségében fákról lehullott gyümölcsöt evett, hadbíróság elé állították fosztogatás címén és ezért el is ítélték. Az elítélt hadnagyot rabruhában vasraverve Cayennebe deportálták.

Havre. A belga állami tisztviselők fizetését nem fizették ki. Amint ismeretes: idáig a francia államkincstár hitelezte és előlegezte a hostalanná vált a belga tisztviselők fizetéseit.

Berlin, március 24. (Hivatalos.) Memeltől északra vivott harcokban a hadműveleteket a tenger felől tengeri haderőink támogatták, ez alkalommal március 23-án délelőtt Polaugen falut és kastélyt lőttük. Nap folyamán Polaugen-libaui utat tartottuk tűz alatt. Behncke, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese.

Berlin, március 24. (Hivatalos.) Öfelsége Dresden csatahajójának parancsnoka, aki a hajó legénységével egy Chilei cirkáló fedélzetén Valparaísoba érkezett, hivatalosan következőket jelenti:

Március 14-én délelőtt a Dresden Juan-Fernandes szigeten Cumberland öbölben horgonyzott. Itt a hajót a Kent és Glasgow angol cirkálók, ugyancsak az Orama segédcirkáló megtámadta. Támadás olyan irányból jött, amely felé a Dresden csak a hajó farán levő ágyuit használhatta. Dresden mindaddig viszonzta a tüzelést, míg minden felhasználható ágyuja és három löszerkamrája hasznavehetatlenné vált. Annak megakadályozása végett, hogy hajó ellenség kezébe jusson, megtörténtek előkészületek a hajó elsüllyesztésére. Egyidejűleg egy hadi követet küldöttem Glasgowa, aki rámutatott arra, hogy semleges vizeken vagyunk. Minthogy Glasgow ennek az ellenvetésnek dacára támadást folytatni akarta, felrobbantottuk Dresdent, amely tizenegy óra tizenöt perckor fennen lobogó zászlóval elsüllyedt, mi-

alatt legénység háromszoros hurrát kiáltott a császárra.

E szerint angolok az az előadása, mintha Dresden fehér lobogó lengetésével megadta volna magát, nem felel meg a valóságnak. Behncke, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Frankfurt. A Dardanellák ostromának kezdetén a Mahmud Sefket pasa ellen elkövetett merénylet miatt halálra ítélt Sabah Eddin herceg megjelent Dedeagacban, mint az entente államok ügynöke és Take Jonescuval, az ismert román államférfival együtt békét ajánlott a szultánnak. Konstantinápolyban ridegen visszautasították az ajánlatot.

Bécs. Ha április tizennégyig kenyérjegy bevezetésig tejviszonyok nem javulnak, második lisztbevallással egy időben összeírják két és fél éves korig bécsi családok gyermekeit, akiknek nagyobb tejmennyiséget biztosítanak.

Japán, Kína és az Unió konfliktusa.

(Háboru veszedelem a távol keleten.)

Távirati tudósítás.

Berlin, március 24.

Japán és az Egyesült Államok között kiélesedtek az ellentétek. Japán elhatározta, hogy az amerikai intervenciót kerekén visszautasítja. Oroszország nem hajlandó tétlenül nézni a mandzsuriai átalakulásokat, de felszólalásai Tókióban eddig eredménytelenek maradtak.

London: A Reuter ügynökség jelenti Pekingből: A japánok csapatokat szállítottak partra Dalayban, Mukdenben, Csinanfaban. Mindenütt rögtön kaszárnyákat építenek.

Hága. A Daily Telegraph pekingi tudósítója jelenti, hogy a japán-kínai tárgyalásokat a megbetegedett japán követ lakásán folytatják. Kína csak 17 városban akarja megengedni a japánok letelepedését. Tíz városra vonatkozólag hozzájárulását megtagadta. Ugyancsak nem hajlandó beleegyezni a bányaterület tizenhárom helyén való letelepedés engedélyezésébe.

A kínai kormány tárgyalásokkal párhuzamosan szintén katonai intézkedéseket tesz. A városokban nagyobb csapatokat von össze. Ed-dig 73.000 katona 180 ágyúval van Peking körül koncentráva.

Ez a csapat minden pillanatban a birodalom fenyegetett részeiben vonulhat. A japánok is folytatják katonáik Kínába való szállítását. Diplomáciai körökben feszült figyelemmel kísérik a fejleményeket.

— Az Aradi Közlöny legközelebbi száma a csütörtöki ünnep után is megjelenik pénteken reggel a megszokott időben.

— Fábry Sándor dr. az Agrárbank felügyelő bizottságában. Budapestről jelentik: A Magyar Agrár és Járulékbank Részvénytársaság tegnap tartotta közgyűlését Bujánovics Sándor főrendiházi tag elnöklése alatt. Feilner Frigyes dr. ügyvezető igazgató előterjesztette az igazgatóság jelentését, amelyet a közgyűlés tudomásul vett. A közgyűlés Madarassy-Beck Gyula báró dr.-t az igazgatóság tagjaivá, felsőalmási Fábry Sándor dr.-t (u), baranyavári Ullmann Pál dr.-t és Wellisch Gyulát (u) a felügyelőbizottságba három év tartamára megválasztotta.

— Aradhegyaljai szőlősgazdák a földmívelési miniszternél. Tagányi Sándor dr. országgyűlési képviselő vezetése mellett tisztelt az aradhegyaljai szőlősgazdák egyesülete Ghillányi báró földmívelési miniszternél. A küldöttség szónoka Bódy Bódog elnök volt. A küldöttségben részt vettek a vezető országgyűlési képviselőkön kívül, Almay Olivér, Herczegh Ferenc, Nemess Zsigmond dr. és Popp C. István képviselők, Marovitz Adolf dr., Goldschmidt Sándor, Erdélyi Ferenc, Drucker Jenő kir. tanácsos, az országos szőlősgazdák egyletének igazgatója és még többen. Bódy Bódog részletesen előterjesztette a küldöttség kérését annak megindokolásával, nevezetesen kérték az országban még készletben levő rézgáliemennyiség összeírását, annak a kormány által eszközlendő rekvirálását, a maximális ár megállapítását és a miniszteriumnak ezután rendelkezésére álló rézgáliemennyiségék igazságos felosztását a hegyaljak között a rendelkezésre állandó mennyiségek és a területek arányában. Végre kérték, hogy a kincstári erdőkben a miniszter a hársha hántását rendelje el és az így nyert anyagot önköltségen bocsássa a szőlősgazdák rendelkezésére. Ghillány báró miniszter válaszában a legmesszebb menő jóakaratot helyezve kilátásba: elrendeli a rézgáliz összeírását, azután kilátásba helyezte a rekvirálást és a maximális ár megállapítását. Reménye és kilátása van 100 vagon rézgáliz megszerzéséhez, melyet annak idején a kérvény értelmében fog felosztásra juttatni. Végre a hárshántás elrendelését is kilátásba helyezte.

— Román vasuti kocsik magyar állomásokon. Bukarestből jelentik: Hivatalos román értesítés szerint, a jövőben az áruforgalom megkönnyítése céljából a román vasuti kocsik, amelyeket eddig a határokon nem engedtek át, a kirakodás nehézségeinek megszüntetése érdekében a következő magyar állomásokig közlekedhetnek: A Predeal felé intézett küldemények egészen Földvárig, illetőleg Sepsiszentgyörgyig. A Palánka vagy Piatra Neamtu felé intézett küldemények Csikgyimesig vagy Csikszereidig. A Cainenii vagy Tg. Jiu felé intézett küldemények Verastoronyig, vagy Kiskapusig.

— Fogságba került aradi tanárjelölt. Lengyel Imre tanárjelölt, az ismert aradi futbalista levele orosz fogságból:

— Kedves Szüleim, február 7-én hajnalban elfogtak bennünket. Nehéz helyzetben voltunk, s mivel teljesen körülkerítettek s a hóban mozogni nem lehet, fogságba jutottunk (500 ember, 14 tiszt.) Nagyon szépen s udvariasan bántak velünk, akkor is, most is. Nem vettek el tőlem semmit, fegyverzetem kívül, a többiekkel egyet-mást megvettek pénzért. Igazán nincs ok panaszra. A második galíciai szereplésem hamar véget ért. Józsi (Balla József az Ipar- és Népbank tisztviselője) is itt van, de beteg. Már napok óta nem evett, a kórházban fekszik. Mindenkinek csókol: Imre.

— Kiténtetett tábori lelkes. A király az ellenséggel szemben vitéz és önteláldozó magatartása elismeréséül Bordes Mózst 33. gyalogezredbeli görög-keleti tábori lelkesnek a lelkesi érdemkereszt 2. osztályát a vörös-fehér szalagon adományozta.

— Csöd. A temesvári törvényszék Kónesek Alajos ujaradi lakos, gépkereskedő ellen a csödtől elrendelte: Tömeggondnokul Györfi Miksa dr. ujaradi ügyvédet rendelte ki.

— **Katonák szabadságolása a tavaszi, vetési és szőlőművelési munkálatokra.** A legénységnek a tavaszi, vetési és szőlőművelési munkálatokra tervbe vett szabadságolása a március hó elején uralkodott téli időjárás miatt bizonytalan időre elhalasztott. Időközben az időjárás javulása következtében elrendeltetett, hogy a katonai (hadtest) parancsnokságok a vármegye alispánjával egyetértőleg állapítsa meg, hogy az illető vidékről való legénység mely időtől kezdve szabadságoltassék. Az egyes megyék alispánjai pedig utasítottak, hogy a területükön lévő gazdasági egyesületekkel, esetleg a törvényhatósági városok gazdasági egyesületeivel is lépjenek érintkezésbe s ezek kívánságának figyelembe vételével tegyék meg javaslataikat. Ily módon legjobban lesz elérhető, hogy a legénység az illető vidék különleges éghajlati és gazdasági viszonyainak figyelembevételével megállapított időben kapja majd a szabadságot. A szabadságolások kezdetét az illető törvényhatóságok területén közhírré fogják tenni.

— **Szerbek követik el a szófiai bombamerényletet.** Bukarestből jelentik: A Ruszországban megjelenő „Borba” (A küzdelem) jelent: a bulgáriai bűnügyi rendőrség fáradozásának eredménye gyanánt sikerült a nemrég a szófiai kaszinóban elkövetett bombamerénylet tetteseit kikutatni. A tettesek egyike Sachnasky, egy született szerb, akit Ruszországban, ahová titélek elkövetése után menekült, letartóztattak. A merényletet ötödikével követte el. A másik merénylő Sachnasky vallomása szerint, két leites társukat agyonlőtte, aztán götyöt röptet az agyába. Az ötödik merénylő meg életben van és minden valószínűség szerint rövidesen szintén a rendőrség kezébe kerül, miután szintén Ruszországban rejtőzködik.

— **Megszüntette postahivatal.** Arad vármegye Nagykamarás községben a postahivatal működése március hó 20-ikával bezárólag ideiglenesen megszűnt s a megszűnt postahivatal postai kézbesítő körletébe tartozó Nagykamarás község és nagykamarási tanyák ideiglenesen az almáskamarási posta és távirat hivatalt postai kézbesítő körletébe osztattak be. A nagykamarási postahivatal szünetelésének tartamára pedig az Almáskamarás-Bánkut pályaudvari napenkénti egyfogatú kocsiküldőnek járat útján az Almáskamarás-Nagykamarás közötti viszonylatban záros táska közvetítés rendeztetik be.

— **Oroszországból hazaengedett németek.** Jassyból írják: Az orosz Ungheinin át 18 Oroszországból menekült német érkezett Jassyba. Valamennyien Kievből jöttek s a legtöbbben közülük a német tengerészet tartalékába tartoznak. A menekültek elbeszélék, hogy három hónapig fogva tartották őket, mert azt hitték róluk, hogy vissza akarnak térni Németországba és ott aktív szolgálatba fognak lépni. Már minden reményességüket elvesztették, hogy szabadságukat visszanyerhessék, amikor váratlanul és minden magyarázat nélkül engedélyt kaptak, hogy hazájukba utazhassanak.

— **Kedélyes vámszedés címen március 19-én** megjelent híreinkre vonatkozólag arról győződünk meg, hogy a világosi járás főszolgabírája a panasznak az állítólagos tetlegességre vonatkozó részét elutasította, a vámszedés tekintetében pedig adminisztratív intézkedéseket tett, de ez a része a főszolgabírói véghatározatnak fellebbezés alatt áll.

— **Bevonulók részére takarók, valódi „dr. Jäger”-féle és tiszta selyem alsó ruhák, sweateerek, gummi-kabátok, flanel- és zephiringek, hátzsákok s más felszerelés** áruk legolcsóbban „Chic” uri divat üzletben, Arad, Andrassy-tér 16. kaphatók. 191

— **Az ünnepekre Fischer Nagy Áruháza** a következő cikkeket ajánlja n. m. leányka ruhácskák és fiú öltönyök, patent és cérna harisnyák, svetteerek, szép leányka és fiú sapkák és kalapok. Jó férfi ingek már 3 koronától alsó nadrágok köpper 2 kor. 50 fillértől, selyem nyakkendők 1 korona. Gyermekek kocsik és székek, nyári sport kocsik. Fénykép kedvezmény!

— **Az új ügyvédi nyomtatványok Kerpelnél.**

Ritka bélyegek nagy választékban Kerpelnél.

Aradi ügyvédek a tömeggondnokságok igazságosabb elosztásáért.

(Az ügyvédi kamara évi jelentése. — A közgyűlés előkészítése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Az aradi ügyvédi kamara választmánya ma délután Trutia Péter választmányi tag elnöke alatt tartott ülésén foglalkozott a március 28-ára kitűzött évi rendes közgyűlés előkészítésével. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy a közgyűlésen valószínűleg újból elfoglalhatja a kamara elnöki székét a most még katonai szolgálatot teljesítő Parecz Béla dr. elnök. Az elnök visszatérése az aradi ügyvédi kamara élére természetesen nem befolyásolja azt, hogy a közgyűlésen a Kamara kiváló volt alelnökének Tolnai János dr.-nak örökebe az ügyvédi kar bizalma ne juttassa az új alelnököt: Czédly Károly dr. kir. tanácsost.

A közgyűlés elé terjesztendő ügyek sorából ezuttal is a választmánynak az 1914. évről szóló jelentése emelkedik ki, amelyet Schütz Henrik dr. kamarai titkár szerkesztett mindenre kiterjedő figyelemmel és a mai választmányi ülésen helyesléstől kísérve terjesztett elő.

Az évi jelentés, miután beszámol a kamara adminisztratív munkájáról, a következő szép szavakban emlékezik meg a kamara elhunyt alelnökéről és az elnökségben történt változásokról:

— Bár nem az elmúlt év eseményei közé tartozik, megis megemlékezünk a helyen elnökhelyettesünknek, Tolnai János dr. aradi ügyvédnek f. évi február hó 8-án bekövetkezett váratlan elhunytáról. Több mint két évtizedet meghaladó ügyvédi működése alatt karlarsai között csak barátokat szerzett magának, fiatal ügyvéd korában tagja lett a kamarai választmánynak, míg a múlt évben a kamarai tagok többségének bizalmából az elnökhelyettesi állást foglalta el. Ideális gondolkodása biztosítani fogja közöttünk emléke számára azon helyet, melyet az ügyvédség és a kamarai élet terén kifejtett működésével annyira megérdemelt!

Az elmúlt évben tartott tisztújító közgyűlés vezetőségünkben nagy változást idézett elő. Tizenöt éven át volt elnökünk Szalay Károly királyi tanácsos, magas korára való hivatkozással kijelentette, hogy a kamarai vezetésére tovább nem vállalkozhatik. A kamara tagjai sajnálattal vették tudomásul ezen elhatározás és pihenni vágyó volt elnökünket érdemei elismerésül a kamara örökös tiszteletbeli elnökévé választották meg.

Az elnöki állást a tisztújító közgyűlés Parecz Béla dr. volt elnökhelyettesével, az elnökhelyettesi állást pedig Tolnai János dr. volt választmányi taggal töltötte be és a választmányba is több új tagot választott.

Elnökünk az általános mozgósítás elrendelése óta katonai szolgálatot teljesít, az elnöki teendőket ezen idő óta Tolnai János dr. elnökhelyettes látta el, míg ennek február hó 8-án bekövetkezett halála óta az elnöki teendőket Trutia

Péter választmányi tag, miut a választmány legidősebb tagja látja el.

Az ügyvédség és jogszolgáltatás terén tett tapasztalatokról szólva a jelentés a háborus időket szem előtt tartva, kötelességének ismeri elsősorban foglalkozni az ügyvédség gazdasági helyzetével, mely a háboru kitörése előtt sem volt rózsás, annak befejezése után azonban okvetlenül fokozottabb gondoskodás tárgyát kell, hogy képezze. Az ügyvédi és ügyvédjelölti kar tekintélyes számban teljesít katonai szolgálatot, az aradi kamara területén ezen szám jóval meghaladja a 30 százalékot. De nemcsak a katonai szolgálatot teljesítő ügyvédek, hanem az itthon maradottak nagy része is azon helyzetbe került, hogy a háboru kitörése előtt annyira, amennyire megalapozott existenciáját a háboru befejezése után újból kell megteremtenie és a gazdasági létért való küzdelmet teljesen újból kell kezdenie.

A viszonyok következtében erre reászorult ügyvédek segélyben részesítésén kívül a kamara választmányának ajánlja az igazságügy-miniszter figyelmébe:

Már most kiemelhetjük, hogy van egy eszköz, mellyel karunknak gazdaságilag gyengébb része az állam közvetlen segítsége nélkül hathatósan támogatható volna, és ez a bírósági és hatósági kinevezésektől függő gondnokságok és tömeggondnokságok igazságos, hangsúlyozzuk, az eddiginél igazságosabb megosztása.

Eddig bíróságainknál és hatóságainknál kevés kivétellel az a megfordított szociális elv volt irányadó, hogy a jól jövedelmező gondnokságokban és tömeggondnokságokban azon ügyvédek részesültek, kik kevésbé voltak ráutalva, míg a jobban ráutaltaknak meg kellett elégedniük a kevésbé jól jövedelmező gondnokságokkal.

Nem ismerjük az okokat, melyek bíróságaink legnagyobb részét ezen eljárásnál vezették, azt azonban tudjuk, hogy az nem volt mindig igazságos, de különösen igazságtalannak kellene tartanunk, ha ezen módszer a jövőben sem változnék meg.

A moratorium következtében és annak tartama alatt csődöt igen ritkán rendelnek ugyan el a bíróságok, de azért a jövőre való tekintettel szükségesnek tartanók, ha az igazságügy-miniszter már most figyelmeztetné a bíróságokat arra, hogy a tömeggondnoki és gondnoki kinevezéseknél tartsák szem előtt az itt hangoztatott elveket és mindenkor azokat részesítsék előnyben, kik arra jobban rá vannak utalva. Nem ütköznék ez bele a bírói függetlenségbe, melyre magunk is féltékenyen őrködünk, egyszerűen az igazságosság követelménye volna és nagyban hozzájárulna ahhoz, hogy a fenyegető ügyvédi nyomor enyhíthetessék.

A jelentés ezután az elmúlt év folyamán életkelépett igazságügyi törvények és rendeletek gyakorlati alkalmazása és beválása terén tapasztaltokról teszi meg a kamara észrevételeit és különösen a moratoriummal foglalkozik.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 367
Szerkesztőség (csak éjjeli használatú mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Hírcsoda	— — — — — 151

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. Helén. Leveléből ugyan nem tűnik ki világosan, de valószínűnek tartjuk, hogy hadifogságba került vőlegénye után óhajt tudakozódni. Ha így van, akkor tessék a Hadifoglyokat gyámlító hivatalhoz (Budapest, Üllői út 1.) a Vörös Kereszt budapesti tudakozó irodájához, esetleg — ha innen kielégítő választ nem kapna — tessék Croix Rouge Genéve címre Svájcba írni.

Kati gyere ki. Tároának nagyon is a való életből vett, cikkek pedig nem elég érdekes. Azután aggodalmaink vannak, hogy a megváltoztatott nevű, de azért felismerhető szereplőnek kollektív lenne a közlés.

Hűsők imája. A verset nem közöljük, de szíves figyelmébe ajánljuk, hogy „hallgass” két 1. sebzett két t betűvel irandó. És a jó helyesírás majdnem fontosabb tudnivaló a versfajagásnál.

Régi előfizető Huska. Az ügyvédi munkadíjat vagy előzetes megállapodás, vagy bírói megállapítás szerint kell fizetni. Ha én az említett összeg fizetését előzetesen nem ígérte és arra bírói ítélet sem kötelezte, akkor jogos követelésről nem lehet szó. Tessék az esetet az ügyvédi kamarának bejelenteni.

Locsolás. Miután előreláthatóan senkinek sem lesz kedve husvét vigasságra, locsolásra, szélmalomharc lenne cikket írni ellene.

Brádi előfizető. A hirdetés a nagyváradi népfőlkélopáncsnokasághoz tartozó népfőlkélokra vonatkozott és így a Hanyadmegyében lakókat nem érinti.

Egy falusi kis leány. Az álomnak gyakori tulajdonsága, hogy zavaros. Ez az álom is ilyen. Falusi kisleánynak különben sokkal szebb, színesebb, érdekesebb álmokat tudnánk ajánlani.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1915. évi március 25-én:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal:

Koldusdiák.

Operette.

Este fél 8 órakor rendez helyárakkal:

B. Bérlet.

B. Bérlet.

A vörös ördögök.

Nagy operette.

Kezdet este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. ércokorsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. Dr. Kabdebó Jánosné úgy a maga, mint gyermekei Dr. Kabdebó György és Dr. Széll Lajosné szül. Kabdebó Jozsefin, valamint veje Dr. Széll Lajos, unokája Széll Erzsike, továbbá az alulírottak és az egész rokonság nevében fájdalommal szívtel tudatja, hogy hön szeretett férje, a legjobb apa, nagypapa, testvér és rokon

Dr. Kabdebó János

Máv. orvosi tanácsadó és üzletvezetőségi főorvos, Acsev. főorvos, Arad város tb. főorvosa, törvh. biz. tag, stb.

Önzetlenül munkás életének 66. évében, rövid szenvedés után f. hó 24-én reggel 4 órakor váratlanul elhunyt.

Felejtethetetlen emlékü halottunk f. hó 25-én d. u. 4 órakor fog a Szabadság-tér 10. sz. házból örök nyugalomra helyeztetni.

A megboldogultat az engesztelő szent mise áldozat f. hó 26-án d. e. 7/8 órakor fog a Minoriták templomában az Urnak bemutatni.

Áldott legyen emléke!

Arad, 1915. március 24.

Kabdebó Gergely és neje, Kabdebó Kálmán és neje, Kabdebó Fanny és férje Skonda Ödön, testvérei, sógora illetve sógoróné

Március hó 27., 28. és 29-én kerül bemutatásra a

Szökött katona

AZ APOLLOBAN.

* Az ezen rovat alatt közlőtekért nem vállalunk felelősséget.

Özv. Herman Gyuláné szül. Lichtenhal Ottilia mint neje, Skertich Imréné szül. Herman Augusztia testvére, Skertich Imre sógora, saját valamint a többi rokon, huga és öccse nevében mély fájdalommal tudatja szeretett férjének, testvér, sógor és rokon nevében

Herman Gyula

az aradi Minorita-rendház konfrátère, törvényhatósági tagnak

1915. március hó 24-én délután 1/1 órakor, életének 77-ik évében és házasságának 22-ik évében hosszas és kínos szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A boldogult földi maradványai e hó 26-án délután 3 órakor fognak az Andrássy-tér 14. számú saját házából, a római katolikus temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő gyászmise e hó 31-én délelőtt 9 órakor fog a Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Nyugodjon bekében!

Arad, 1915. március hó 24-én.

17

Varga Imre első temetésrendező intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 738.

Köszönetnyilvánítás.

Felejtethetetlen jó férjem, illetőleg édesapa

Molnár Mihály,

nyug. rendőrmester

vératlan elhunyt alkalmából engem ért méheretlen fájdalomban mindazok, kik vigasztalásaikkal felkerestek, a ravatalra koszorukat helyeztek ugyszintén a rendőrtiszt uraknak és rendőrlégénységnek a temetésen való részvételükért fogadják ezúton leghálásabb köszönetem nyilvánítását.

Arad, 1915. március hó 22-én.

17

Özv. Molnár Mihályné, szül. Kenyeres Róza.

Garai Károly,

vas- és rézbutor készítő ARADON,

József főherceg-ut 11. sz. Karolina-utca sarok.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsiláncokat, gyermekágy és gyermek-kocsiakat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összeszukható ágyakat és madracokat. Szállodal és kávéházi, kórház és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközlök. 301

196—1915. eln. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminiszterium 9601—1915. B. M. számú rendelete alapján ezennel közhírré teszem, hogy a Balkán haderők parancsnoksága a hadsereg körzet egész területére tehát Bosznia-Herzegovina és Dalmácia területére

kiterjedőleg is megtiltotta, hogy az ott levő katonai személyeket, hozzátartozókat, feleségeit, vagy egyéb rokonaik és ismerőseik meglatogathassák.

Figyelemztetem a város lakosságát, hogy ily célból utnak ne induljanak, mert utazásukban feltartóztatva lesznek a maguknak hiábavaló költséget okoznak.

Arad, 1915. március 22.

Greén Nándor főkapitány.

6486—1915. kh.

Hirdetmény.

Az 5600—1914. számú M. E. rendelet alapján közhírré teszem, hogy a 649—915. M. E. sz. rendelet alapján a sütőiparban előállított 4 filléres vizes zsemlye minimális súlyának 80 grammnak kell lennie.

Figyelemztetem az ez ellen vétőket, hogy a megállapított súly és árral való mindenemű visszaélést az 1914. L. t. c. 9. §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntettetni.

Arad, 1915. március 24.

Greén Nándor, főkapitány.

Az „Orsovai halhoz.” Legnagyobb halkivittel.

Luttwák József

déligyümölcs és magyar termények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám (volt Spielmann ház) saját ház.

Ma csütörtökön nagy

élőhal kiállítás,

de nem moesárból való, mint a milyent egy pár héten át idegenek hoztak a piacra.

Miután a t. közönség két héten át a pénteki napon hal nélkül maradt, értesitem a n. é. közönséget és t. vevőimet, hogy ha jó élő halat kívánnak, akkor azt még a mai napon szerezzék be.

Egyben értesitem a n. é. közönséget, hogy ma egy waggon friss narancs és citrom érkezett.

221

Luttwák József.

Válogatott nyirségi

burgonya,

egészséges makói

hagyma,

szőlő permetezéshez

rézgálic

nagyobb tételekben

kapható:

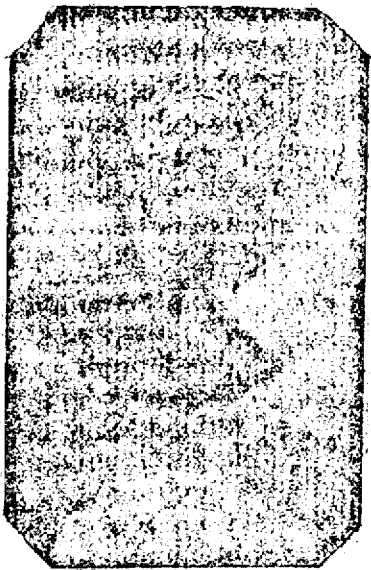
1107

Roth József

Arad, Eötvös-u. 3. sz.

Telefon szám — 63.

**Megérkeztek már a legújabb
női modell tagál és szalma kalapok**

Villanyerőre berende-
zett női kalap

átvarrások

a legújabb modell után
csak 2 korona bármi-
lyen színezéssel együtt.

Minden vasárnap dél-
után este 8 óráig női
kalap kiállítás
az üzletben.

Uridivat kemény-, puha
és gyermek kalapok
nagy raktára. Panama-
kalapok vegyileg tisztí-
tása nálam eszközöltetik.

—: Tisztelettel:

Bittenbinder Konrád Arad,
Deák Ferenc-utca 42. szám. (Fehér Kereszt-
tel szemben.) 749

Kivánatra vidékre mintákat választékosan küldök.

A tavaszi és nyári Gerő cipők

csoport árusítása megkezdődött.
Kérjük ösres kirakatainkat meg-
tekinteni. 841

Cipő Tözség
ARAD,
Apolló Mozi mellett.

Eladó muraközi ménék.

Jakabffy Zoltánné
gazdaságában Kupa-
pusztán posta Domb-
iratos. 1107

Egy drb deres 166
cm. magas 2 $\frac{1}{4}$ éves
ára 2600 korona.
Egy drb pej 163 cm.
magas 2 $\frac{1}{4}$ éves ára
2400 korona.

**Szalonnát,
zsirt,
burgonyát,
tarhonyát,
babot,
szalmát,
szappant**

veszek és eladok bár-
mily mennyiségben

Kalmár Endre
Asztalos- és Chorin utca
sarok, terményüzlet.

Braun H. A.

festék és építőanyag raktár
Arad, Boros Béni-tér 7.

Ajánl fertőtlenítésre:

**Zöldgálicot,
carbolszeszt,**

fekete carbolt, továbbá kát-
rány, karbolineum és min-
denféle festék és építőanya-
gokat legolcsóbban. 1011

Legfinomabb
petroleum literie 76 fillér.

Kossuth- és Vajassy József-utca
sarkán lévő nagy

saroküzlethelyiség,

12 méter hosszú souterrain he-
lyiség, lakás és melléképítmények-
kel 1074

május 1-től kiadó.

Minden üzleti célra alkalmas. Bő-
vebbet a Dózsa-kenyérgyárban.
Telefon 857.

Ajánlatunk

ösmert, kiváló minőségű, ma-
gas hőfoku és tüztartó

légszesz-kokozót

az aradi légszeszgyár terméke
darabos- és díó- osztályozásban
tetszés szerinti mennyiségben

házhöz szállítva 591

és teljes waggonrakományok-
ban bármely vasút állomásra
a legolcsóbb gyári áron

Kneffel Károly és Fia

szén- és koks-nagykereskedése
Aradon. Városi és megyei telefon 139.

Figyelem!

Legjobb óvszer
járványos be-
tegségek ellen,
mint Typhusz,
kolera stb.

a természetes

**Krondorfi
savanyuvíz**

üdít, frissít, gyógyít.

Bor, pezsgőhöz legjobban
alkalmas. 617

**Egy vasesztergályos
és négy géplakatos**

kik szakmájukban teljesen járta-
sak s katonamentesek, kedvező
fizetési feltételek mellett 1120

állandó alkalmazást nyernek.

Rudai 12 Apostol Bányatársulat, Brád. (Hunyad vm.)

Valódi brünni szövetek
az 1915 évi tavaszi és nyári időszakra.

Egy szelvény 3-10 m. hosszú
teljes körhöz (kötés, csatlakozás, csatlakozás, csatlakozás)
elegendő, csak

Egy szelvény fekete szalonnához 20.- kor.-ért,
szintúgy felkötéshez, turisztikához, helyi ká-
már, női kiegészítőkhöz stb. gyári áron
költséggel, mintegy 1500.- és szálak mindegyik
ismert postagázsi raktár.

Siegel-Inhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, amelyeket a magánvállalat, ha
szövetkezési céllal közzétett Siegel-Inhof cég-
nél, a gyári piacon rendel meg, így jelentéktelenek.
Az árak, az időkorán kiszállítás miatt, a rend-
kívül olcsók. Minták, figyelmes megtekintés,
már a legkisebb rendelésnél, teljesen ingyenesen.

8861

77 77

Eredeti husvéti kóser

Tokaji borok,

ugyszintén finom szil-
vórium és mindennemű
felvágottak legelőnyö-
sebben beszerezhetők

özy. Krauszman Sománé
vendéglőjében 1050

Asztalos Sándor-utca 9. szám.

A legjobb minőségű bor és-cse-
mege faju, dus gyökerzett

**szőlő-
oltvány**

valamint szőlők pótlásához al-
kalmak

gyökerez Riparia Portalis
szőlővessző minden mennyiség-
ben kapható 1089

Winkler József

oltványtermelőnél

Arad, Batthyány-u. 11. sz.

APRÓ HIRDETESEK

LEVELEZÉS.

Melyik

szellemes uri fiu levelezne szórakozásból fiatal uri leánnyal. Leveleket „Eszmecsere” jeligére a kiadóba és e lapban jelezni kérem. 1128

ALKALMAZÁST NYER.

Több egyes

varróné azonnal felvétetik Kardosné Millinevits Margit varrodájában, Batthyányi-utca 9. 1118

Mindenes leány

tizenöt évesig kerestetik egy kéttagu uriházhoz. Katonaárva előnyben részesül. Gönczy Pál, Bál Bihar megye. 1182

Egy jó munkás

borbélysegéd felvétetik Urbán I. utca 48. sz. 1123

Ugyvédjelölt

és ügyvédi írnok alkalmazást nyerhet Batthyány-utca 25. sz., I. emelet. 1083

Egy fiatal fűszeres segéd, ki a román nyelvben jár, felvétetik Szabadság-tér 10. alatt. 1096

Prímhegedűs

jól képzett, felvétetik az Apollo színházban. 1109

ALKALMAZÁST KERES.

Fodrásznő

elánkozik több évi gyakorlattal olcsón házakhoz. Cím: Kossuth utca 37. Hetzer Ius. 1117

Mérlegképes könyvelő több évi gyakorlattal, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1071

KIADÓ LAKÁS.

Szent László-utca 6. számú házban I. emeletén 4 szobás lakás, hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt 1. évi május 1-re kiadó. Bővebb felvilágosítást ad Burza Simon vaskereskedő-égg és Dr. Bedő Árpád ügyvédi irodája. 744

Kiadó

Asztalos S.-u. 2—3. sz. alatt 2 utcai, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a szükséges mellékhelyiségekkel, azonnalra, vagy 1915. május 1-re. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Boros Béni-tér 20 szám alatt II. emeleten utcai 3 szobából és mellékhelyiségekből álló modern erkélyes lakás. II. emeleten utcai 2 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás. Boros Béni-tér 20/b szám alatt II. emeleten utcai 2 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás, folyó év május 1-re kiadó. Ertekezhetni: Laendler Aladár gépírószéke irodájában. 1058

1 kétszobás

udvari lakás előszobával, május 1-re kiadó. Thököly-tér 4. szám. 505

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

LAKÁST KERESNEK.

Lakást keresek

május 1-re a belvárosban vagy annak közelében 4 szoba, mellékhelyiségekkel, víz- és villanyberendezéssel. Magánházak előnyben részesülnek. Ajánlatokat árjegyzékkel „Jó lakás” jeligére a kiadóba kérek. 1084

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Náder Gyula és Fia

késműves és villanyszerelési üzlete Weitzer János-u. 11. Mindennemű javítások és felszerelések, hajnyíró-gépek és borotvák kőszórálása legpontosabban eszközölteknél. 148

Ha lábát

megakarja övni a nedvességtől vésszen cipőjére gummi botét félalpat az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetében. 775

Papírszalvóta

1000 drb. 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Nemesfűz

dugványok, málna, ribizke, pöszméték, tővek és bokrok, díszeserjék és fák, rózsák, gyümölcsfák, utcai sorfák és mindenféle falkolai termékek jutányos áron beszerezhetők szatmári Szabó István falkolájából Pankota. Árjegyzék ingyen. 807

Osszes husvéti elcsorodó fűszer

árak, ugyazintén finom fehér bor és szőlővörö, hecsérrel ellátva legjutányosabban kapható Rothstein Mór fűszerüzletében Szabadság-tér 8. 1049

Eladó

stráfkocsi, parasztkocsi, 4 és 2 kerékű kézikocsi Fácán-utca 6. sz. alatt. 1098

Egy üzleti pult

és állvány kerestetik megvételre. Cím a kiadóban. 1110

„Qui Si Sana”

női fekete harisnyák párja 1 kor. 30 fillértől. Új női bársony pátos cipők párja 5 kor. 50 fillér. Kivágott pempis-forma párja 6 korona. Cipő Törsde Apollo mozi mellett. 5161

Gyökerező riparia

1—2 éves, pótlásra igen alkalmas, eladó Hármay gazdaságban, Deák Ferenc-u. 8. 929

Egy darab

teljesen jókarban levő nagyobb fajta kézhajtású tengeri daráló eladó Cím a kiadóhivatalban. 1036

Egy elegáns üzletberendezés és 80 méter linoleum eladó. Megtekinthető Eiser Sándor üzletében, Weitzer János-utca. 1099

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség.

mely cipésznek különösen alkalmas, Kasza-utca 6—7 szám alatt kiadó. 1119

Apolló buifet

üzletet más vállalat miatt azonnal kiadnám, vagy eladnám. Háber, Zrínyi utca. 1125

Boros Béni-tér 20. szám alatt

2 bolti helyiség azonnal kiadó. Ertekezhetni Laendler Aladár gépírószéke irodájában. 1057

Bácsy-féle vendéglő

más vállalat miatt jutányos áron kiadó, esetleg eladó. Fácán-utca 7. sz. 892

INGATLAN.

Kis házat

vennék havi 150 koronáért felvételre. Ajánlatok „Kis ház” jeligére a kiadóhivatalba kérek. 1065

KÜLÖNFÉLE.

Bármilyen

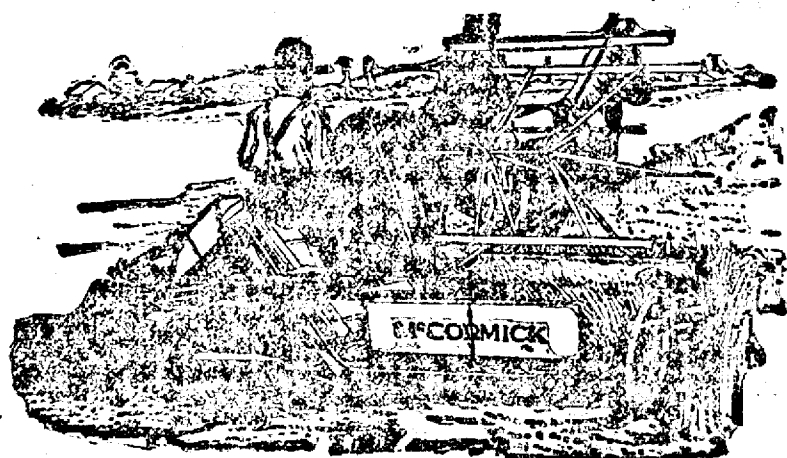
bádogos és vízvezeték munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyazintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczy Lajos óras és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 964.

Kovács Soma és Társa Arad, géppudvar gép és műszaki áruk gyári raktára.

Sürgős beszerzését ajánljuk amíg készletünk tart, eredeti Mc. Cormick kéveköti aratógépeinknek, amelyekre nyugodtan bízhatja birtokosa aratását. Mc. Cormick fűkaszázó, gereblye és lókapa. Manila kéveköti fonál készleten. 1121

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe.

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csangó- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszító vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Valódi aussigi

Rézgálic

bármily mennyiségben kapható 1081

Messzer Árminnál, Pankota.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8261

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

Használt

Ólom megvételre kerestetik